

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет управління персоналом, соціології та психології

Кафедра соціоекономіки та управління персоналом

**ОСВІТНЬО ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**Менеджмент соціальної сфери
073 – Менеджмент**

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: «Організація соціального захисту зайнятого населення»

здобувача Кондратенко Юлії Вячеславівни

Науковий керівник : доктор економічних наук, професор,
Бондаренко Світлана Анатоліївна

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів
вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: доктор економічних наук,
професор Лопушняк Г.С.

(підпис)

КИЇВ 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

**Факультет управління персоналом соціології та психології Кафедра управління
персоналом та економіки праці**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Менеджмент соціальної сфери

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

073 – Менеджмент

ПОГОДЖЕНО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи (гарант)
програми

Завідувач кафедри освітньо-професійної

В.В. Кирилюк

Г.С. Лопушняк

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

20__ р.

20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти **Кондратенко Юлії Вячеславівні**

(**заочної**)

форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської

роботи

на тему **«Організація соціального захисту зайнятого населення»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від " ____ " _____ 20__ р. № ____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1

Теоретичні основи соціального захисту зайнятого населення

(назва розділу)

Розділ 2

Аналіз системи соціального захисту зайнятого населення в Україні

(назва розділу)	
Розділ 3 Проблеми та перспективи вдосконалення організації соціального захисту зайнятого населення (назва розділу)	
Об'єкт дослідження:	Система соціального захисту зайнятого населення в Україні.
Предмет дослідження:	Організаційні механізми, програми та інструменти соціального захисту, які забезпечують підтримку зайнятого населення, а також їх ефективність та вплив на соціально-економічний розвиток.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Визначити основні аспекти організації соціального захисту зайнятого населення в Україні, оцінити ефективність існуючих програм та механізмів, а також розробити рекомендації щодо їх вдосконалення для підвищення рівня соціального захисту.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Розглянути поняття та значення соціального захисту
Дослідити основні принципи організації соціального захисту	
Розглянути механізми соціального захисту в контексті зайнятості	
У розділі 2	Законодавча база соціального захисту зайнятого населення; Основні програми соціального захисту: огляд та оцінка;
Статистичний аналіз зайнятості та рівня соціального захисту; оцінка ефективності існуючих програм соціального захисту; дослідження рівня задоволеності населення	
У розділі 3	Виявлення проблем у системі соціального захисту
Рекомендації щодо вдосконалення політики соціального захисту	
Роль громадських організацій та соціальних ініціатив у підтримці зайнятого населення	

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Завдання одержав здобувач

Кондратенко Ю.В.

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

РЕФЕРАТ

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ

Робота складається з 3 розділів, кожен з яких містить по 3 підпункти. Перший розділ висвітлює теоретичні аспекти соціального захисту зайнятого населення, другий — аналітичний, третій — рекомендаційний. Обсяг кваліфікаційної бакалаврської роботи — 66 сторінок, включаючи список використаних джерел та додатки. У роботі наведено 15 таблиць, 12 рисунків. Під час написання використано 46 джерел. Робота містить вступ, висновки і додатки. Також робота містить результати практичної наукової діяльності:

1. Участь у студентській науковій конференції КНЕУ ім. В. Гетьмана (секція соціальної політики).
2. Підготовка тез для публікації у збірнику матеріалів на тему «Соціальний захист в умовах воєнного часу: виклики та відповіді».
3. Статистичне опитування працюючих громадян щодо ефективності програм соціального захисту.
4. Аналітична довідка, підготовлена для використання в органах місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є система соціального захисту населення в Україні.

Предметом дослідження виступають механізми, інструменти та результати функціонування системи соціального захисту зайнятого населення, їх відповідність сучасним потребам громадян.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є критичне узагальнення, теоретичне обґрунтування, розробка науково-практичних положень та рекомендацій щодо вдосконалення організації соціального захисту зайнятого населення України в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

Завдання бакалаврської роботи:

- визначити сутність, структуру та функції соціального захисту зайнятого населення;
- охарактеризувати законодавчі та організаційні засади його реалізації;
- провести аналіз ефективності соціального захисту у воєнний період;
- виявити недоліки системи соціального захисту;
- надати практичні рекомендації щодо удосконалення механізмів соціального захисту в Україні.

Методи дослідження: спостереження, аналіз статистичних та соціологічних даних, синтез, порівняння, анкетування, графічне моделювання, теоретичне узагальнення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у критичному аналізі діючої системи соціального захисту зайнятого населення в умовах війни та трансформації економіки, а також у формулюванні нових підходів до оцінювання її ефективності.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання запропонованих автором заходів та рекомендацій у процесі формування політики соціального захисту як на державному, так і на муніципальному рівнях, а також у діяльності соціальних служб, органів місцевого самоврядування та роботодавців. Напрацьовані підходи можуть бути адаптовані в нормативно-правові ініціативи для посилення захисту працівників у поствоєнний період.

Ключові слова: соціальний захист, зайняте населення, трудові гарантії, державна політика, страхування, цифрові сервіси, соціальні програми.

В і д г у к

про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету управління персоналом, соціології та психології
освітньо-професійної програми «Менеджмент соціальної сфери»
заочної форми навчання

Кондратенко Юлії Вячеславівни

на тему: «Організація соціального захисту зайнятого населення»

1. Актуальність теми кваліфікаційної бакалаврської роботи (далі – КБР) є безсумнівною в контексті сучасних соціально-економічних викликів, з якими стикається Україна в умовах воєнного стану. Питання ефективної організації соціального захисту зайнятого населення набуває особливої гостроти в умовах трансформації ринку праці, зростання нестабільної зайнятості та необхідності збереження трудового потенціалу держави. Дослідження механізмів соціального захисту працюючих громадян є важливим для формування ефективної соціальної політики та забезпечення соціальної стабільності в суспільстві.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи. КБР має логічну структуру та охоплює основні теоретичні аспекти соціального захисту. Автором проаналізовано широке коло наукових джерел, включаючи праці вітчизняних дослідників та зарубіжний досвід. Позитивним є спроба комплексного підходу до розгляду проблематики, що включає теоретичні основи, аналіз законодавчої бази та формулювання рекомендацій. Студентка продемонструвала розуміння основних принципів організації соціального захисту та його значення для забезпечення соціальної стабільності. У роботі присутні елементи систематизації підходів до визначення сутності соціального захисту та його механізмів.

3. Наявність самостійних розробок автора. Самостійні розробки автора обмежені переважно систематизацією існуючих наукових підходів та узагальненням теоретичного матеріалу. Елементами самостійного дослідження можна вважати спробу проведення соціологічного опитування щодо задоволеності населення соціальними програмами та формулювання рекомендацій щодо вдосконалення системи соціального захисту. Однак більшість положень роботи базується на переказі існуючих досліджень без критичного аналізу та власних аналітичних висновків.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій. Теоретична значущість роботи обмежена через її компілятивний характер. Автором не запропоновано нових концептуальних підходів до розуміння соціального захисту зайнятого населення. Практична цінність роботи також викликає сумніви через загальний характер рекомендацій та відсутність їх адаптації до специфіки української системи соціального захисту. Запропоновані заходи мають декларативний характер і не містять конкретних механізмів реалізації з

урахуванням обмежених бюджетних ресурсів та інституційних особливостей України.

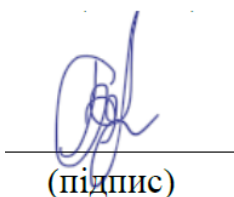
5. Наявність недоліків. У роботі присутні суттєві недоліки, що значно знижують її якість:

- Відсутність фокусу на українських реаліях: основна частина аналізу стосується зарубіжних країн, тоді як специфіка української системи соціального захисту розкрита недостатньо.
- Сумнівна достовірність емпіричних даних: представлені результати соціологічного дослідження не мають належного методологічного обґрунтування, відсутня інформація про репрезентативність вибірки.
- Поверховий аналіз: відсутній глибокий аналіз проблем української системи соціального захисту, особливо в умовах воєнного стану.
- Недостатнє висвітлення управлінських аспектів: робота не повною мірою відповідає спеціальності "Менеджмент соціальної сфери" через недостатню увагу до управлінських механізмів організації соціального захисту.
- Формальний характер висновків: рекомендації мають загальний характер і не базуються на ґрунтовному аналізі конкретних проблем.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК. КБР Кондратенко Ю.В. формально відповідає структурним вимогам до кваліфікаційних робіт освітнього ступеня «бакалавр» та присвячена актуальній тематиці. Однак наявні суттєві недоліки в частині змістового наповнення, методологічного обґрунтування та практичної спрямованості значно знижують якість дослідження. Робота має виражений компілятивний характер і не містить достатньої кількості самостійних аналітичних розробок.

Незважаючи на зазначені недоліки, робота може бути допущена до захисту перед ЕК з оцінкою "42 бали". Рекомендую студентці під час підготовки до захисту детально опрацювати питання специфіки української системи соціального захисту, підготувати обґрунтування методології проведеного соціологічного дослідження та конкретизувати практичні рекомендації з урахуванням реальних можливостей їх впровадження в умовах України.

Науковий керівник *професор, професор, доктор економічних наук*
(посада, учене звання, науковий ступінь)

(підпис)

Бондаренко С.А.

"26" травня 2025 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувачки вищої освіти
факультету управління персоналом, соціології та психології
освітньо-професійної програми «Менеджмент соціальної сфери»
заочної форми навчання

Кондратенко Юлії Вячеславівни

Тема: Організація соціального захисту зайнятого населення

Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення. Тема кваліфікаційної бакалаврської роботи є безумовно актуальною, особливо в контексті сучасних викликів, з якими стикається Україна в умовах воєнного стану. Соціальний захист зайнятого населення дійсно потребує ґрунтовного дослідження та аналізу ефективності існуючих механізмів. Однак доцільність розроблення теми викликає запитання через надто загальний характер дослідження та недостатнє фокусування на специфіці української ситуації.

Якість проведеного дослідження. Структура роботи є логічною та відповідає стандартним вимогам до бакалаврських робіт. Автор використав широкий спектр джерел, включаючи як вітчизняні, так і зарубіжні публікації. Проте якість проведеного дослідження викликає серйозні зауваження. Робота має виражений компілятивний характер, де переважає переказ загальновідомих положень без глибокого аналізу специфіки української системи соціального захисту.

Основні недоліки роботи:

1. Відсутність конкретики щодо України. Найбільшою проблемою роботи є те, що вона практично не містить аналізу української системи соціального захисту. Переважна більшість даних стосується зарубіжних країн (США, Німеччини, Швеції тощо), тоді як українські реалії представлені фрагментарно.

2. Сумнівна достовірність емпіричних даних. Представлені в розділі 2.3 результати соціологічного опитування викликають серйозні сумніви. Відсутня інформація про методологію дослідження, репрезентативність вибірки, час проведення опитування. Таблиці з даними про різні країни не мають належного обґрунтування джерел.

3. Поверховий аналіз. Теоретична частина містить загальні положення про соціальний захист без глибокого аналізу специфіки саме зайнятого населення. Механізми соціального захисту розглядаються схематично, без урахування особливостей українського ринку праці.

4. Недостатнє висвітлення сучасних викликів. Хоча у вступі згадується вплив воєнних дій, в основному тексті ця проблематика практично не розкривається. Відсутній аналіз впливу війни на систему соціального захисту зайнятого населення.

5. Формальний характер рекомендацій. Пропозиції щодо вдосконалення системи соціального захисту мають загальний характер і не базуються на ґрунтовному аналізі конкретних проблем української системи.

Практична значимість висновків і рекомендацій. Практична значимість роботи є обмеженою через її загальний характер та недостатню спрямованість на українські реалії. Рекомендації мають декларативний характер і не містять конкретних механізмів їх впровадження в умовах України.

Зауваження щодо оформлення:

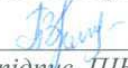
- Деякі посилання на джерела оформлені некоректно.
- Відсутня інформація про наукову апробацію результатів дослідження.
- Список використаних джерел містить переважно загальні роботи без фокусу на специфіці української системи.

Загальний висновок: Кваліфікаційна бакалаврська робота Кондратенко Ю.В. формально відповідає структурним вимогам до такого типу досліджень, проте має суттєві недоліки в частині змістового наповнення. Відсутність конкретного аналізу української системи соціального захисту, сумнівна достовірність емпіричних даних та поверховий характер аналізу значно знижують цінність дослідження. Робота потребує суттєвого доопрацювання в частині адаптації до українських реалій та поглиблення аналітичної складової.

Попри зазначені недоліки, робота може бути допущена до захисту з умовою усунення основних зауважень під час публічного захисту та надання додаткових пояснень щодо методології проведеного дослідження.

Місце роботи та посада рецензента: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту.

Науковий ступінь, учене звання: кандидат економічних наук, доцент

(підпис, ПІБ) Підгірна В.Н.

Підпис засвідчую:

(посада, підпис) Начальник відділу кадрів (Яценюк Н.М.)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ	6
1.1 Поняття та значення соціального захисту	6
1.2 Основні принципи організації соціального захисту	10
1.3 Механізми соціального захисту в контексті зайнятості.....	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	19
2.1 Законодавча база соціального захисту зайнятого населення	19
2.2 Основні програми соціального захисту: огляд та оцінка	22
2.3 Аналітичні дані	30
2.3.1 Статистичний аналіз зайнятості та рівня соціального захисту	30
2.3.2 Оцінка ефективності існуючих програм соціального захисту	35
2.3.3 Дослідження рівня задоволеності населення	41
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ	47
3.1 Виявлення проблем у системі соціального захисту	47
3.2 Рекомендації щодо вдосконалення політики соціального захисту.....	50
3.3 Роль громадських організацій та соціальних ініціатив у підтримці зайнятого населення	54
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62

ВСТУП

Актуальність теми. Умови сучасного соціально-економічного розвитку України, зростаючі виклики на ринку праці, високий рівень нестабільної зайнятості та поглиблення соціальної нерівності зумовлюють нагальну потребу у посиленні ефективності системи соціального захисту зайнятого населення. Враховуючи масштабні трансформації економіки та вплив воєнних дій, питання соціального захисту працюючих громадян набуває особливої актуальності в контексті збереження трудового потенціалу держави. Соціальний захист має відігравати не лише компенсаційну, а й превентивну роль, що особливо важливо для постконфліктного періоду відновлення економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні аспекти соціального захисту зайнятого населення України знаходять відображення в працях сучасних українських науковців, зокрема Д. І. Данелюка, Т. В. Костюченко, Н. В. Ліщинської, І. Ю. Сокурєнка, М. І. Хорошева, Г. І. Лопушняка, С. А. Бондаренка, І. М. Кирилюк, які у своїх дослідженнях акцентують увагу на фінансових механізмах соціального захисту, ефективності функціонування існуючих програм підтримки населення в умовах соціально-економічної трансформації та збройного конфлікту. Значний внесок у розробку питань статистичного аналізу соціального захисту зроблено також фахівцями Державної служби статистики України та Державної служби зайнятості.

Серед закордонних дослідників, які приділяли увагу моделюванню систем соціального захисту та оцінці їхньої ефективності, варто відзначити такі інституції, як Світовий банк, Міжнародна організація праці, ОЕСР, ЮНІСЕФ, а також індивідуальних дослідників, зокрема М. Obrizan, М. Bertè, D. Paolotti, які вивчали вплив війни, бідності, міграції та регіональних дисбалансів на доступ до соціальних послуг і добробут населення України. Їхні публікації на платформах arXiv, у звітах міжнародних агенцій та дослідницьких інститутах, таких як KSE або Razumkov Centre, становлять цінне джерело порівняльного аналізу міжнародного досвіду.

Разом з тим, слід констатувати, що українська академічна думка ще не повною мірою охопила комплексну оцінку ефективності діючих інструментів соціального захисту саме для зайнятого населення, зокрема в контексті воєнного стану. Також недостатньо досліджено рівень суб'єктивного сприйняття цих механізмів з боку самих працівників. Саме зазначеним аспектам присвячено дану кваліфікаційну роботу.

Метою роботи є критичне узагальнення, теоретичне обґрунтування, розробка науково-практичних положень та рекомендацій щодо вдосконалення організації соціального захисту зайнятого населення України в умовах сучасних соціальноекономічних викликів.

Задля досягнення поставленої мети у роботі було визначено такі **завдання**:

1. з'ясувати сутність, роль і функції соціального захисту в умовах зайнятості;
2. дослідити правові засади та структуру наявних соціальних програм для працюючих громадян;
3. здійснити аналіз ефективності реалізації програм соціального захисту на основі статистичних і соціологічних даних;
4. виявити основні проблеми у функціонуванні системи соціального захисту;
5. сформулювати практичні пропозиції щодо підвищення її результативності та соціальної чутливості.

Об'єкт дослідження – система соціального захисту населення в Україні.

Предмет дослідження – механізми, інструменти та результати функціонування системи соціального захисту зайнятого населення, їх відповідність сучасним потребам громадян.

Методи дослідження.

У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: метод аналізу та синтезу – для теоретичного осмислення понять «соціальний захист» та «зайнятість»; порівняльно-правовий метод – для вивчення законодавчих

актів; статистичний аналіз – для оцінки рівня соціального захисту; соціологічне опитування – для виявлення рівня задоволеності населення існуючими програмами.

Наукова новизна, теоретична та практична значущість.

Наукова новизна полягає у комплексному аналізі системи соціального захисту зайнятого населення в умовах сучасних кризових викликів та узагальненні пропозицій щодо її модернізації. Теоретичне значення полягає в уточненні змісту понять і структури механізмів соціального захисту в контексті зайнятості. Практична значущість роботи полягає в можливості застосування запропонованих рекомендацій на рівні органів державної влади, місцевого самоврядування, роботодавців та недержавних інституцій у сфері соціального захисту.

Характер виконання кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконана за власною ініціативою автора на основі аналізу відкритих статистичних джерел та опитування зайнятого населення. Робота не має комерційного замовника, проте її результати можуть бути адаптовані в діяльності соціальних служб та органів державної влади.

Наукова апробація.

Основні положення дослідження були представлені.....

Інформаційна база дослідження.

Інформаційну базу становлять праці вітчизняних і зарубіжних науковців, нормативно-правові акти України, зокрема Закони України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування», «Про зайнятість населення», «Про соціальні послуги», статистичні дані Державної служби статистики України, звіти Міністерства соціальної політики, а також результати авторського соціологічного опитування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ

1.1 Поняття та значення соціального захисту

Соціальний захист можна трактувати як систему заходів, спрямованих на захист громадян від соціальних загроз, як-от втрата роботи, мізерні доходи, інвалідність, хвороби, старість чи безпорадність. Надзвичайно важливою складовою соціального захисту є не тільки надання фінансової підтримки громадянам, а й створення умов для їх соціальної інтеграції, підвищення їх соціальної мобільності та забезпечення рівних можливостей для всіх верств населення.

Соціальний захист є невід'ємною складовою сучасної державної політики, спрямованої на гарантування соціальної справедливості, захист прав громадян та забезпечення їхнього добробуту. Він охоплює широкий спектр заходів, що сприяють підтримці найбільш вразливих верств населення, зменшенню соціальної нерівності та забезпеченню мінімального рівня життя для кожного громадянина.

У науковій літературі існує різноманіття підходів до трактування сутності соціального захисту. Зокрема, Т. Костюченко розглядає соціальний захист як інституційну систему, що забезпечує реалізацію соціальних гарантій для всіх громадян, тоді як І. Сокурєнко акцентує увагу на компенсаторній функції системи щодо осіб, які втратили працездатність або опинилися у скрутних життєвих обставинах. У свою чергу, Д. Данелюк пропонує трактувати соціальний захист як інструмент забезпечення соціальної рівності через адресні трансферти, пільги та соціальні послуги.

Така множинність тлумачень свідчить про складність і багатовимірність самого явища. Частина авторів підкреслює економічну складову соціального захисту (через перерозподіл доходів), інші — його правову основу (через реалізацію соціальних прав людини), а ще інші — соціологічний аспект (як інструмент згуртування суспільства). Це потребує інтегративного підходу до визначення

поняття, що враховуватиме не лише механізми допомоги, а й їхню соціальну спрямованість і вплив на суспільні процеси.

Поняття соціального захисту ґрунтується на фундаментальних принципах прав людини та соціальної відповідальності держави. Його головною метою є створення умов, за яких кожен громадянин має доступ до основних соціальних послуг, включаючи медичне обслуговування, освіту, пенсійне забезпечення, підтримку у випадку безробіття або втрати працездатності.

У сучасному суспільстві соціальний захист виконує не лише функцію забезпечення базових соціальних потреб, а й сприяє економічному розвитку держави. Дослідження показують, що ефективна система соціального захисту позитивно впливає на рівень зайнятості, зменшує соціальне напруження та забезпечує стабільність економічної системи.

Соціальний захист складається з різних механізмів та програм, які можуть бути реалізовані через державні установи, громадські організації та міжнародні структури. Його формування та фінансування залежать від рівня економічного розвитку країни, політичних пріоритетів та соціальної спрямованості державної політики [33,с.509].

Таблиця 1.1. - Основні аспекти поняття соціального захисту

Аспект	Характеристика
Дефініція	Сукупність заходів, спрямованих на забезпечення добробуту населення, підтримку соціальної рівності та захист прав громадян.
Ключові принципи	Доступність, адресність, рівність, солідарність, державна відповідальність.
Форми реалізації	Соціальні виплати, пенсійне забезпечення, медична та соціальна допомога, страхування, соціальні програми.
Головні суб'єкти	Держава, міжнародні організації, громадські ініціативи, роботодавці.

Джерело: складено автором на основі [23]

Поняття соціального захисту охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на підтримку населення, особливо у кризові періоди та при виникненні економічних труднощів. Держава відіграє центральну роль у регулюванні системи соціального захисту, забезпечуючи нормативно-правове підґрунтя та фінансову підтримку

відповідних програм. Важливими принципами є рівність і доступність, що гарантують справедливий розподіл соціальних благ між громадянами [13,с.184].

Значення соціального захисту стає особливо важливим у періоди економічних криз та соціальних трансформацій, коли значна частина населення стикається із загрозою безробіття, низького рівня доходів та соціальної нестабільності. Саме в такі моменти механізми соціальної підтримки стають ключовими у забезпеченні безпеки громадян та недопущенні погіршення рівня життя.

Формування ефективної системи соціального захисту потребує комплексного підходу, що включає оцінку соціально-економічної ситуації, визначення пріоритетних напрямів соціальної політики та розробку механізмів фінансування соціальних програм. Недостатня увага до цього питання може призвести до значних дисбалансів у розподілі соціальних благ та загострення соціальних проблем.

Держава відіграє ключову роль у формуванні соціальної політики та реалізації програм соціального захисту. Законодавча база визначає основні стандарти, механізми фінансування та принципи надання соціальних послуг, що забезпечують рівний доступ громадян до соціальних гарантій.

Таблиця 1.2. - Значення соціального захисту у суспільстві

Сфера впливу	Функції та наслідки
Економічна	Сприяє стабільності ринку праці, знижує рівень бідності, підтримує купівельну спроможність населення.
Соціальна	Зменшує соціальну нерівність, сприяє інтеграції маргіналізованих груп, підтримує добробут родин.
Політична	Забезпечує соціальну стабільність, підвищує рівень довіри до державних інституцій.
Гуманітарна	Гарантує захист прав людини, забезпечує підтримку вразливих категорій населення.

Джерело: складено автором на основі [23]

Соціальний захист включає низку важливих аспектів, зокрема соціальне страхування, пенсійне забезпечення, допомогу малозабезпеченим громадянам, підтримку людей з інвалідністю, регулювання ринку праці та програми боротьби з

бідністю. Кожен із цих напрямів має свої особливості та виклики, що потребують відповідного законодавчого регулювання та фінансових ресурсів.

Значення соціального захисту виходить далеко за межі базових матеріальних гарантій. Його вплив простежується у всіх сферах суспільства: від економічної стабільності до політичної довіри та гуманітарних стандартів. Дослідження показують, що країни з розвиненими системами соціального захисту мають вищий рівень добробуту населення та нижчий рівень соціальної напруги. Важливим аспектом є інтеграція соціальних програм у загальнодержавні стратегії, що дозволяє враховувати як економічні, так і соціокультурні чинники.

Особливу увагу слід приділити питанням адресності соціального захисту, тобто надання соціальних послуг тим категоріям населення, які найбільше їх потребують. Ефективність соціального захисту значною мірою залежить від точності механізмів оцінки потреб громадян та розподілу соціальних ресурсів відповідно до рівня соціальної вразливості.

Глобалізація та технологічні зміни впливають на систему соціального захисту, змушуючи її адаптуватися до нових економічних та соціальних умов. Використання цифрових технологій у сфері соціального захисту може підвищити ефективність надання соціальних послуг, скоротити бюрократичні бар'єри та забезпечити громадянам більш зручний доступ до соціальної підтримки.

Важливим аспектом є роль міжнародних організацій у розвитку соціального захисту. Організація Об'єднаних Націй, Світовий банк та Міжнародна організація праці формують рекомендації щодо вдосконалення соціальної політики, що сприяє покращенню стандартів соціального забезпечення у різних країнах світу [18,с.87].

Оцінка ефективності соціального захисту повинна базуватися на аналізі його впливу на рівень життя населення, доступність соціальних програм, рівень зайнятості та ступінь соціальної рівності. Сучасні методи моніторингу та оцінки ефективності соціального захисту дозволяють адаптувати соціальні програми відповідно до актуальних викликів та забезпечувати їхню стійкість.

Соціальний захист є не лише механізмом підтримки найбільш вразливих верств населення, а й важливим елементом формування соціальної згуртованості. Він сприяє розвитку суспільної солідарності, зменшенню соціальної напруги та забезпеченню справедливого розподілу ресурсів.

Таким чином, поняття соціального захисту охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на підтримку громадян та створення умов для їхнього соціального добробуту. В умовах сучасних соціально-економічних трансформацій удосконалення механізмів соціального захисту є ключовим завданням для держави, що прагне забезпечити стабільність, розвиток та високий рівень життя для своїх громадян.

На основі аналізу можна запропонувати таке визначення: соціальний захист зайнятого населення — це сукупність інституційних, правових, фінансових та організаційних заходів, спрямованих на гарантування соціальної безпеки працюючих громадян шляхом попередження соціальних ризиків, компенсації втрат доходу та сприяння соціальній інтеграції в умовах змін на ринку праці. В умовах сучасних соціально-економічних трансформацій удосконалення механізмів соціального захисту є ключовим завданням для держави, що прагне забезпечити стабільність, розвиток та високий рівень життя для своїх громадян.

1.2 Основні принципи організації соціального захисту

Організація соціального захисту населення є ключовим елементом державної політики, що спрямована на забезпечення соціальної стабільності, рівності можливостей та захист громадян від соціальних ризиків. Її ефективність залежить від дотримання фундаментальних принципів, які визначають спрямованість, структуру та механізми реалізації соціальної політики.

Варто зазначити, що в науковій літературі відсутній єдиний підхід до класифікації принципів соціального захисту. Наприклад, Н. В. Ліщинська виділяє три базові групи принципів: організаційні, правові та фінансові, тоді як М. І.

Хорошев наголошує на пріоритетності солідарності й адресності як фундаментальних підвалин. Інші дослідники, зокрема І. Ю. Сокурєнко, акцентують увагу на новітніх принципах, пов'язаних із цифровою трансформацією системи соціального захисту — таких як прозорість, інклюзивність, гнучкість.

Ці підходи свідчать про трансформацію у змісті та функціях принципів соціального захисту, що зумовлено динамікою соціально-економічного середовища, зростанням вимог до ефективності державної політики та розвитком інформаційних технологій. Отже, перелік принципів не є сталим — він еволюціонує відповідно до нових викликів і потреб населення. Саме тому в цьому підрозділі наведено узагальнену класифікацію принципів, яка включає як класичні, так і сучасні, що виникли внаслідок цифровізації та глобалізації соціальної сфери.

Першочерговим принципом соціального захисту є універсальність, що передбачає гарантування базових соціальних прав для кожного громадянина незалежно від соціального статусу, рівня доходу чи зайнятості. Цей принцип забезпечує рівний доступ до соціальних програм, медичного обслуговування, освіти та інших форм державної підтримки. Його реалізація сприяє формуванню інклюзивного суспільства, в якому всі групи населення мають рівні можливості для розвитку.

Не менш важливим є принцип адресності, що визначає спрямованість соціального захисту на ті верстви населення, які найбільше потребують підтримки. Використання адресного підходу дозволяє більш раціонально розподіляти державні ресурси, спрямовуючи їх на допомогу малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю, безробітним та літнім людям. Удосконалення механізмів оцінки потреб громадян та застосування сучасних технологій аналізу даних сприяють підвищенню ефективності цього принципу.

Справедливість є одним із основних принципів організації соціального захисту, оскільки передбачає рівний доступ усіх громадян до соціальних благ та пропорційний розподіл соціальних виплат залежно від рівня потреби. У багатьох країнах цей принцип реалізується через прогресивну систему соціального

страхування та розподілу соціальних ресурсів відповідно до економічного стану громадян. Важливою складовою цього принципу є боротьба з дискримінацією у сфері соціального забезпечення, що забезпечує рівні можливості для всіх категорій населення [30,с.98].

Принцип ефективності визначає необхідність досягнення максимального соціального ефекту при оптимальному використанні державних ресурсів. Використання сучасних методів управління, цифрових технологій та аналітичних інструментів дозволяє зробити систему соціального захисту більш раціональною та менш витратною. Важливим аспектом ефективності є оптимізація адміністративних процедур, що забезпечує швидке та прозоре надання соціальної допомоги.

Держави, що прагнуть забезпечити стабільний рівень соціального захисту, повинні дотримуватися принципу стійкості, який передбачає довгострокову фінансову стабільність соціальних програм. В умовах демографічних змін та економічних криз цей принцип є особливо важливим, оскільки гарантує, що система соціального забезпечення залишатиметься функціональною навіть у нестабільних економічних умовах.

Принцип солідарності є важливою основою соціального захисту, оскільки базується на взаємодопомозі та перерозподілі ресурсів між різними групами населення. У багатьох країнах він реалізується через систему загальнообов'язкового соціального страхування, де працюючі громадяни роблять внески до фондів, які використовуються для підтримки пенсіонерів, людей з інвалідністю та інших соціально незахищених груп.

Принцип доступності гарантує можливість отримання соціальної допомоги кожним громадянином без зайвих бюрократичних перепон. Важливу роль у реалізації цього принципу відіграють сучасні інформаційні технології, які дозволяють автоматизувати процеси надання допомоги та зменшити час очікування соціальних виплат [40,с.178].

Невід'ємною складовою успішної реалізації соціальної політики є прозорість механізмів соціального захисту. Це передбачає відкритість даних про соціальні програми, доступність інформації для громадян та можливість контролю за використанням бюджетних коштів. Прозорість сприяє зменшенню корупційних ризиків та підвищенню рівня довіри населення до соціальних установ.

Гнучкість є важливим принципом, що визначає здатність системи соціального захисту адаптуватися до змін на ринку праці, демографічних тенденцій та соціальних викликів. Використання інноваційних підходів до соціальної політики, включаючи розвиток цифрових платформ, впровадження нових моделей страхування та модернізацію систем соціального забезпечення, забезпечує актуальність соціального захисту в умовах динамічних змін.

Держави, що прагнуть розвивати ефективну систему соціального захисту, повинні також дотримуватися принципу відповідальності, що передбачає розподіл обов'язків між державою, бізнесом та громадянським суспільством. Активна співпраця між цими секторами дозволяє створити більш стійку та гнучку систему соціальної підтримки, що враховує потреби всіх груп населення.

Важливим напрямом розвитку соціального захисту є інклюзивність, що передбачає врахування потреб усіх груп населення, включаючи осіб з інвалідністю, мігрантів, малозабезпечених громадян та інші соціально вразливі категорії. Забезпечення рівного доступу до соціальних програм та створення умов для соціальної інтеграції сприяють формуванню згуртованого суспільства [38,с.314].

Принцип інноваційності визначає необхідність впровадження нових технологічних рішень у сфері соціального захисту. Використання штучного інтелекту, аналітичних платформ та цифрових сервісів дозволяє значно підвищити ефективність соціальної політики та зробити процес надання соціальних послуг більш доступним.

Реалізація принципу економічної збалансованості дозволяє оптимізувати бюджетні витрати та запобігти диспропорціям у фінансуванні соціальних програм.

Ефективне управління ресурсами має на меті забезпечити стійкість системи соціального захисту без надмірного навантаження на державний бюджет.

Одним із ключових аспектів успішного функціонування соціального захисту є громадська участь у процесах формування та реалізації соціальної політики. Активна співпраця з громадськими організаціями, профспілками та експертним середовищем сприяє вдосконаленню механізмів соціального захисту та забезпечує врахування потреб населення.

Таким чином, система соціального захисту базується на фундаментальних принципах, які визначають її ефективність, доступність та стійкість. Їхнє дотримання є запорукою формування справедливої та інклюзивної соціальної політики, що відповідає викликам сучасного суспільства.

1.3 Механізми соціального захисту в контексті зайнятості

Соціальний захист зайнятого населення відіграє стратегічно важливу роль у забезпеченні стабільності суспільства, формуванні стійкого ринку праці та підтримці економічного розвитку держави. В умовах глобальних економічних змін, нестабільності ринку праці та трансформацій у моделі трудових відносин ефективність механізмів соціального захисту стає ключовим чинником стабільного розвитку країни.

Основним завданням соціального захисту у сфері працевлаштування є створення ефективних механізмів підтримки зайнятого населення, які допомагають мінімізувати соціальні ризики, пов'язані із безробіттям, низькими доходами, нестабільністю трудових контрактів та змінами у структурі зайнятості. Система соціального захисту повинна забезпечувати не лише фінансову підтримку громадянам у складних життєвих ситуаціях, а й сприяти їхній професійній мобільності та інтеграції на ринку праці [37,с.52].

У наукових підходах щодо класифікації механізмів соціального захисту зайнятого населення спостерігається певна неоднозначність. Наприклад, Т. В.

Костюченко поділяє їх на економічні, організаційні та нормативно-правові, тоді як Д. І. Данелюк виокремлює фінансово-страхові та інституційно-програмні інструменти, наголошуючи на ролі держави як регулятора та гаранта. М. І. Хорошев, у свою чергу, акцентує на важливості адаптивних механізмів, які враховують гнучкість трудових відносин і впровадження цифрових технологій.

Такі підходи свідчать про те, що сучасна система соціального захисту вже не обмежується класичними інструментами (страхування, дотації, субсидії), а доповнюється новими формами — цифровими платформами, мобільними сервісами, проектами державно-приватного партнерства. Тому у подальшому аналізі використано узагальнену модель, яка охоплює як традиційні, так і сучасні механізми, що забезпечують підтримку зайнятого населення в умовах нестабільності та структурних змін на ринку праці.

Одним із ключових механізмів соціального захисту є державне регулювання ринку праці, що охоплює законодавчі норми щодо трудових відносин, охорони праці, регулювання мінімальної заробітної плати, створення умов для безпечної роботи та захисту прав працівників [Закон України «Про охорону праці»]. Встановлення мінімального рівня оплати праці дозволяє гарантувати громадянам достойний рівень життя та запобігти експлуатації робочої сили. Водночас, надмірне підвищення мінімальної заробітної плати може створювати економічні ризики, зокрема зростання тіньової зайнятості та скорочення робочих місць у малому бізнесі.

Соціальне страхування відіграє фундаментальну роль у системі соціального захисту зайнятого населення. Воно включає страхування на випадок безробіття, пенсійне забезпечення, медичне страхування та страхування від нещасних випадків на виробництві. Державні та приватні страхові фонди акумулюють кошти для виплат у разі втрати роботи, виходу на пенсію чи хвороби, забезпечуючи фінансову стабільність працівників у періоди кризових ситуацій. Проте проблема фінансової стійкості страхових систем залишається актуальною, оскільки економічні кризи

часто призводять до дефіциту соціальних фондів через зменшення кількості працюючого населення та зростання витрат на соціальні виплати.

Державна підтримка зайнятості відіграє важливу роль у запобіганні масовому безробіттю та забезпеченні професійного розвитку громадян. Програми перекваліфікації та навчання дозволяють працівникам отримати нові компетенції, адаптуватися до змін у структурі ринку праці та знизити рівень безробіття. Підтримка підприємницької діяльності через гранти, субсидії та програми самозайнятості сприяє економічному розвитку та створенню нових робочих місць [22,с.64].

Сучасні тенденції у сфері соціального захисту вказують на необхідність інтеграції цифрових технологій та автоматизації адміністративних процесів для підвищення ефективності соціальних програм. Використання електронних реєстрів отримувачів соціальної допомоги, впровадження цифрових платформ для реєстрації страхових виплат та автоматизація процедури пошуку роботи дозволяють мінімізувати бюрократичні бар'єри, скоротити витрати на адміністрування соціальних програм та забезпечити оперативність надання соціальних послуг громадянам.

У багатьох країнах світу існують значні проблеми з охопленням соціальним захистом неформального сектору економіки. Значна частина працівників, які працюють на тимчасових контрактах, самозайняті або залучені до гіг-економіки, не мають доступу до традиційної системи соціального страхування, що ставить їх у фінансово нестабільне становище. Це створює виклики для державних політик, які потребують розробки нових механізмів соціального страхування для нестандартних форм зайнятості.

Демографічні зміни також впливають на функціонування системи соціального захисту. Зростання частки населення пенсійного віку та зменшення кількості працюючих громадян призводить до навантаження на соціальні фонди, що змушує уряди переглядати механізми пенсійного забезпечення та

запроваджувати реформи, спрямовані на підвищення пенсійного віку або введення змішаних моделей накопичувального пенсійного страхування.

Розвиток гнучких моделей зайнятості стає важливим аспектом сучасної соціальної політики. Механізми підтримки фрілансерів, сезонних працівників та самозайнятих осіб є необхідними для забезпечення їхньої фінансової стабільності та соціального страхування. Деякі країни вже впроваджують спеціальні пенсійні програми для самозайнятих, а також розробляють механізми страхових внесків для платформних працівників [2,с.71].

Міжнародний досвід демонструє важливість інтеграції державної політики зайнятості з приватним сектором та громадськими організаціями. Партнерство між державою, бізнесом та громадянським суспільством дозволяє розширити можливості соціального захисту та створити ефективні механізми підтримки зайнятого населення. Наприклад, у розвинених країнах активно функціонують програми корпоративного соціального страхування, що доповнюють державні механізми соціальної підтримки.

Важливим напрямом розвитку соціального захисту є його адаптація до регіональних умов. Економічні особливості різних регіонів вимагають різних підходів до політики соціального забезпечення, врахування рівня зайнятості, рівня доходів населення та соціально-демографічних характеристик.

В умовах глобалізації політика соціального захисту має враховувати мобільність робочої сили, перехід до дистанційної зайнятості та розвиток транскордонного працевлаштування. Нові виклики потребують змін у законодавстві, спрямованих на захист трудових прав працівників незалежно від їхнього місця роботи та форми зайнятості.

Для систематизації ключових елементів організаційної структури соціального захисту зайнятого населення доцільно виділити основні механізми, які формують цілісну модель соціального забезпечення та підтримки працівників в умовах сучасних викликів. У таблиці 1.3 наведено узагальнену характеристику найбільш важливих з них.

Таблиця 1.3 – Основні механізми соціального захисту зайнятого населення

Механізм	Сутність	Приклади реалізації в Україні
Державне регулювання ринку праці	Встановлення норм трудового законодавства, мінімальної зарплати, охорони праці	Кодекс законів про працю, Закон «Про зайнятість населення»
Соціальне страхування	Фінансова підтримка у разі безробіття, хвороби, пенсії, нещасного випадку	Пенсійний фонд, Фонд соцстраху
Державна підтримка зайнятості	Програми профорієнтації, перекваліфікації, стимулювання самозайнятості	Центри зайнятості, державні програми для ВПО
Цифровізація послуг	Електронна подача заяв, реєстри, онлайн-доступ до соцдопомоги	«Дія», Єдиний державний реєстр соціальної сфери
Адаптація до нестандартної зайнятості	Інклюзія фрілансерів, самозайнятих, працівників гіг-економіки	Проекти пілотного оподаткування для платформних працівників
Партнерство з громадськими ініціативами	Спільна реалізація програм підтримки з ГО та бізнесом	Ініціативи Caritas, проекти USAID, БФ «Право на захист»

Джерело: складено автором на основі [22], [37], [2]

Як свідчить аналіз, ефективне функціонування системи соціального захисту можливе лише за умови взаємодії державних, приватних та громадських інституцій, а також гнучкого реагування на зміни у структурі ринку праці. Впровадження цифрових технологій, адаптація до нестандартних форм зайнятості та орієнтація на потреби конкретних соціальних груп дозволяють зробити систему більш доступною, сталою та результативною.

Таким чином, механізми соціального захисту зайнятого населення повинні бути гнучкими, фінансово стабільними та адаптованими до змін на ринку праці. Необхідність реформування соціальної політики вимагає вдосконалення системи страхування, розширення програм зайнятості, інтеграції цифрових технологій та підвищення доступності соціальних програм для всіх категорій працюючого населення. Лише комплексний підхід до розвитку соціального захисту може забезпечити його ефективність та відповідність сучасним соціально-економічним викликам.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

2.1 Законодавча база соціального захисту зайнятого населення

Законодавче забезпечення соціального захисту зайнятого населення є однією з ключових функцій держави, яка спрямована на регулювання трудових відносин, захист прав працівників та створення умов для гідної праці. Основні правові норми, що регулюють цю сферу, містяться в міжнародних та національних нормативноправових актах, які визначають механізми забезпечення зайнятості, соціального страхування та трудових гарантій.

На міжнародному рівні фундаментальними документами, що встановлюють основи соціального захисту, є конвенції Міжнародної організації праці (МОП), серед яких Конвенція №102 «Про мінімальні норми соціального забезпечення» (1952), Конвенція №117 «Про основні цілі та норми соціальної політики» (1962), Конвенція №168 «Про сприяння зайнятості та захист від безробіття» (1988) та інші. Також важливе значення має Європейська соціальна хартія, яка закріплює право на працю та соціальний захист у країнах-членах Ради Європи.

Національне законодавство кожної держави визначає систему соціального захисту зайнятого населення відповідно до власної соціально-економічної політики, рівня розвитку ринку праці та міжнародних стандартів.

Соціальний захист зайнятого населення регулюється низкою законодавчих актів, серед яких ключовими є [4,с.208]:

- Конституція України, яка гарантує право громадян на працю, соціальний захист, належні умови праці та державну підтримку у випадку втрати працездатності.
- Кодекс законів про працю України (КЗпП), що встановлює правові засади трудових відносин, регламентує права та обов'язки працівників і роботодавців, визначає механізми розв'язання трудових спорів.

- Закон України «Про зайнятість населення», який регулює державну політику щодо зайнятості, механізми працевлаштування, права безробітних та державні гарантії у сфері трудових відносин.
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», що визначає принципи соціального страхування, порядок нарахування внесків, види страхових виплат та соціальні гарантії для працівників у випадку втрати роботи, хвороби чи нещасного випадку на виробництві.
- Закон України «Про пенсійне забезпечення», який регулює порядок призначення пенсій, умови їх отримання та особливості страхового стажу працівників.
- Закон України «Про охорону праці», що встановлює державні гарантії безпечних умов праці, контролює виконання норм техніки безпеки на підприємствах та передбачає механізми компенсації працівникам у разі виробничого травматизму.
- Закон України «Про державну службу зайнятості», який регламентує діяльність центрів зайнятості, порядок надання допомоги безробітним та механізми професійної адаптації працівників.

Система соціального страхування охоплює такі напрями:

1. Страхування на випадок безробіття, що передбачає виплати особам, які втратили роботу, та фінансування програм сприяння зайнятості.
2. Пенсійне страхування, яке гарантує право працівника на отримання пенсійних виплат після виходу на пенсію.
3. Медичне страхування, що забезпечує фінансування медичних послуг для працівників.
4. Страхування від нещасних випадків на виробництві, яке передбачає компенсаційні виплати працівникам у разі отримання травм на робочому місці.

Законодавство також передбачає механізми адаптації страхових програм до змін соціально-економічної ситуації, зокрема реформування пенсійної системи,

впровадження обов'язкового медичного страхування, розширення програм підтримки зайнятості та професійного навчання.

Окремим напрямом у законодавстві є захист прав працівників, що включає:

- Гарантії мінімальної заробітної плати, що встановлюється державою як мінімальний рівень оплати праці, нижче якого роботодавець не може платити працівнику.
- Регулювання робочого часу та умов праці, включаючи встановлення стандартного та максимального робочого часу, норм відпочинку, відпусток та інших соціальних гарантій.
- Заборону дискримінації та забезпечення рівних можливостей, що включає правовий захист від дискримінації на робочому місці за статтю, віком, етнічним походженням, релігією чи іншими ознаками.
- Механізми розв'язання трудових спорів, які регулюють процедури колективних переговорів, арбітражу та судового захисту трудових прав.

Попри наявність розвиненої законодавчої бази, у сфері соціального захисту зайнятого населення існують низка проблем [27,с.112]:

- Недостатнє охоплення соціальним страхуванням працівників неформального сектору економіки, які не мають офіційного працевлаштування та не можуть скористатися державними гарантіями.
- Низька ефективність механізмів захисту трудових прав, що пов'язано з бюрократичними перепонами та складністю юридичних процедур.
- Проблеми фінансування соціального страхування, що виникають через економічні кризи та дефіцит бюджетних коштів.
- Необхідність адаптації законодавства до сучасних змін на ринку праці, зокрема впровадження нових механізмів підтримки працівників у гіг-економіці, фрілансерів та самозайнятих осіб.

У перспективі система соціального захисту зайнятого населення потребує реформування в таких напрямках:

- Впровадження гнучких механізмів соціального захисту, які враховують сучасні моделі зайнятості.
- Розширення програм соціального страхування, включаючи обов'язкове медичне страхування.
- Цифровізація системи соціального захисту, що дозволить автоматизувати процеси виплат, знизити адміністративні витрати та покращити доступність соціальних програм.

Таким чином, законодавча база соціального захисту зайнятого населення є важливим елементом державної політики, що потребує постійного оновлення та вдосконалення відповідно до викликів сучасного ринку праці та соціально-економічних змін.

2.2 Основні програми соціального захисту: огляд та оцінка

Основні програми соціального захисту є важливою складовою державної соціальної політики, оскільки спрямовані на підтримку громадян у ситуаціях економічної нестабільності, втрати роботи, хвороби, пенсійного віку чи інших соціально-економічних ризиків. Вони базуються на принципах справедливості, адресності, ефективності та солідарності, а їх якісне функціонування впливає на рівень соціальної безпеки та добробуту населення.

У науковій літературі існує кілька підходів до класифікації програм соціального захисту. Зокрема, О. В. Бачинська поділяє програми на обов'язкові (пенсійне, медичне страхування, допомога з безробіття) та добровільні (допомога малозабезпеченим, підтримка непрацездатних осіб), акцентуючи на юридичному характері участі в них. Натомість В. С. Мандрич пропонує функціональний підхід, який передбачає групування програм за видами ризиків (втрата доходу, хвороба, старість, догляд). Деякі зарубіжні автори — наприклад, Е. Спінгер і К. Вілкінсон — виділяють базові (універсальні) та компенсаційні програми, що діють на умовах попереднього внеску або потреби.

Така варіативність тлумачень свідчить про те, що програми соціального захисту мають адаптивний характер, змінюються відповідно до соціально-економічного контексту країни, її демографічної структури та фінансових можливостей. Українська модель соціального захисту нині перебуває на етапі реформування, поєднуючи залишки радянської системи з новими підходами до адресності, цифровізації та партнерства з приватними структурами. У цьому контексті особливої ваги набуває критична оцінка ефективності діючих програм — як з позиції соціальної справедливості, так і фінансової стійкості.

Формування програм соціального захисту відбувається на основі як міжнародних рекомендацій, так і національних економічних та соціальних пріоритетів. Міжнародна організація праці та Організація економічного співробітництва та розвитку визначають ключові параметри соціальних гарантій, рекомендуючи державам вживати заходів для забезпечення мінімального рівня матеріальної підтримки найбільш вразливих категорій населення. Водночас національні законодавчі норми регулюють порядок надання соціальної допомоги, критерії визначення її отримувачів та механізми фінансування відповідних програм [Закон України «Про соціальні послуги»].

У розвинених країнах соціальний захист реалізується через комплексну систему державних програм, які включають страхові та бюджетні механізми, спрямовані на зменшення соціальної нерівності [Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»]. У країнах із високим рівнем добробуту існують розвинені моделі соціального забезпечення, що гарантують повний доступ населення до якісної медичної допомоги, страхування на випадок безробіття, компенсаційні виплати за втрату працездатності та стабільне пенсійне забезпечення. Наприклад, у скандинавських країнах функціонує модель універсального соціального захисту, яка передбачає значні державні витрати на соціальні програми з метою забезпечення високого рівня соціальної стабільності.

Серед ключових програм соціального захисту слід виділити пенсійне забезпечення, систему медичного страхування, допомогу з безробіття, соціальні

виплати малозабезпеченим, а також спеціальні програми підтримки осіб з інвалідністю та людей похилого віку. Пенсійне забезпечення є однією з найважливіших програм, оскільки гарантує громадянам матеріальну підтримку після завершення трудової діяльності. Впровадження обов'язкового пенсійного страхування дозволяє стабілізувати соціально-економічну ситуацію та забезпечити передбачуваність майбутніх виплат. Однак у багатьох країнах з'являються проблеми із демографічним навантаженням, що призводить до дефіциту пенсійних фондів та потреби реформування системи пенсійного забезпечення.

Система медичного страхування відіграє вирішальну роль у захисті здоров'я населення та гарантує доступ до медичних послуг. Вона може бути організована через державне або приватне страхування, що залежить від економічної моделі держави. У країнах із загальним медичним страхуванням, таких як Німеччина чи Франція, всі громадяни мають доступ до якісної медичної допомоги без прив'язки до їхнього фінансового становища. Проте в деяких країнах система медичного страхування залишається недосконалою через високу вартість медичних послуг та недостатню доступність медичного обслуговування у регіонах із низьким рівнем економічного розвитку.

Програми допомоги з безробіття спрямовані на підтримку громадян, які втратили роботу, та сприяння їхньому працевлаштуванню. Вони можуть включати грошові виплати, тренінги для підвищення кваліфікації та заходи з підтримки самозайнятості. У країнах з активною політикою зайнятості безробітні зобов'язані брати участь у програмах перенавчання для отримання фінансової підтримки. Така модель дозволяє зменшити рівень безробіття та адаптувати робочу силу до нових викликів ринку праці.

Соціальні виплати малозабезпеченим є ще одним важливим аспектом соціального захисту. Вони можуть бути реалізовані через систему адресних виплат, субсидій на житло, допомоги на харчування чи інші форми матеріальної підтримки [Закон України «Про соціальні послуги»]. Важливим аспектом є система

визначення критеріїв для отримання цієї допомоги, оскільки існує ризик неефективного розподілу державних коштів або зловживань під час їх отримання [36].

Окремі програми спрямовані на підтримку осіб з інвалідністю та людей похилого віку. Державні ініціативи можуть включати фінансові виплати, забезпечення реабілітаційних послуг та сприяння соціальній інтеграції. Програми соціальної підтримки інвалідів часто включають заходи з професійної адаптації та створення спеціалізованих робочих місць. Це дозволяє зменшити залежність осіб з обмеженими можливостями від державної допомоги та сприяти їхньому економічному включенню.

Ефективність програм соціального захисту залежить від рівня їх фінансування, прозорості механізмів розподілу ресурсів та адаптації до соціально-економічних змін. Найуспішніші системи захисту демонструють країни, які поєднують високі соціальні витрати з активною політикою зайнятості та соціального включення. Однак проблеми бюджетного дефіциту, демографічні виклики та економічна нестабільність можуть створювати труднощі у забезпеченні стабільної системи соціального захисту.

Таким чином, програми соціального захисту виконують ключову роль у державній політиці, забезпечуючи громадянам підтримку у кризових ситуаціях та сприяючи соціальній стабільності. Вони мають бути ефективно адаптовані до сучасних викликів, включаючи зміни ринку праці, демографічні процеси та економічні кризи. Створення гнучкої та фінансово стабільної системи соціального захисту є важливим напрямом розвитку соціальної політики, що потребує комплексного підходу та інтеграції сучасних технологічних рішень.

Соціальний захист є фундаментальним елементом державної політики, спрямованим на забезпечення стабільності суспільства, підтримку економічного розвитку та захист вразливих категорій населення. Кожна країна формує свою систему соціального захисту відповідно до економічного потенціалу, політичних пріоритетів та демографічної ситуації. В умовах глобалізації, цифрової

трансформації ринку праці та демографічних змін уряди змушені адаптувати механізми соціального забезпечення до нових викликів, що виникають перед працівниками, пенсіонерами та соціально незахищеними верствами населення.

Аналіз міжнародного досвіду у сфері соціального захисту показує, що існує кілька основних моделей, які застосовуються у світі. Європейські країни віддають перевагу моделі розвиненого соціального забезпечення з високим рівнем бюджетного фінансування, США використовують змішану модель державного та приватного страхування, тоді як країни Азії та Латинської Америки часто застосовують адаптивні системи підтримки соціально незахищених верств населення.

У країнах Європейського Союзу соціальний захист охоплює значну частину населення, а держава забезпечує фінансування основних соціальних програм через механізм соціального страхування та податкові надходження. Відмінною рисою європейської моделі є прогресивний підхід до розподілу соціальних ресурсів, що спрямований на зменшення соціальної нерівності.

Швеція, Данія, Німеччина та Франція застосовують систему високого рівня державного втручання у соціальну політику. Основні соціальні програми включають безкоштовну медицину, адресну підтримку безробітних, систему професійної перекваліфікації та обов'язкове соціальне страхування. Наприклад, у Швеції на соціальний захист витрачається понад 25% ВВП, що дозволяє гарантувати громадянам доступ до розвинених соціальних програм [29, с.111].

Важливим напрямом є підтримка зайнятості. У Німеччині діє система професійного навчання для безробітних, що допомагає швидко реінтегрувати їх у ринок праці. У Данії застосовується модель «гнучкої безпеки» (flexicurity), яка поєднує гнучкість трудових відносин із сильною соціальною підтримкою працівників у випадку звільнення.

В Україні у 2021–2025 роках соціальна політика зазнала суттєвих змін. Зокрема, у 2021 рік характеризувався поступовим відновленням соціально-економічної активності після пандемії COVID-19. Основна увага була

зосереджена на підвищенні мінімальних соціальних стандартів, збільшенні прожиткового мінімуму, розвитку цифрових сервісів («Дія»), а також розширенні доступу до субсидій на житлово-комунальні послуги. Держава продовжувала модернізувати механізми пенсійного забезпечення, зокрема впроваджуючи елементи накопичувальної пенсійної системи.

2022 рік став переломним через початок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації. Умови воєнного стану суттєво змінили пріоритети соціальної політики: понад 6 мільйонів українців стали внутрішньо переміщеними особами, з яких значна частина втратила джерела доходу. Було впроваджено екстрені виплати для ВПО (2 000–3 000 грн), спрощено процедури оформлення допомоги, розширено діяльність центрів зайнятості. Уряд активізував співпрацю з міжнародними організаціями (UNHCR, UNICEF, USAID) щодо надання гуманітарної, психологічної та фінансової підтримки населенню.

2023 рік ознаменувався запуском масштабної державної програми «єРобота», яка передбачає мікрогранти для створення власної справи, навчальні курси для перекваліфікації, а також інституційний розвиток малого бізнесу як інструменту самозайнятості. За рік понад 10 тисяч громадян скористалися цією програмою. Тривала цифровізація соціальних послуг через Єдиний реєстр отримувачів допомоги та розширення функціоналу «Дії».

2024 рік став етапом стабілізації системи соціального захисту. Змістилися акценти на підтримку ветеранів, осіб з інвалідністю внаслідок війни та їхніх родин. Уряд ініціював створення платформи «єВетеран» для інтегрованого надання соціальних, медичних та реабілітаційних послуг. Посилено інституційну спроможність органів соціального захисту, особливо в деокупованих громадах.

2025 рік (поточний) орієнтується на системну модернізацію: заплановано перехід до уніфікованої цифрової платформи «єСоціал», яка інтегрує всі види державної підтримки – від субсидій до виплат ветеранам. Пріоритетами є: адресність допомоги, прозорість розподілу ресурсів, доступність послуг для громадян незалежно від місця перебування.

Разом із досягненнями слід відзначити й ключові проблеми, які супроводжують реалізацію соціальної політики: нерівномірний доступ до послуг у сільській місцевості та прифронтових регіонах. Бмежене охоплення соціальним страхуванням осіб, зайнятих у неформальному секторі. Перевантаження системи у зв'язку з великою кількістю отримувачів. Недостатнє кадрове забезпечення органів соцзахисту на місцях.

Попри це, розвиток програм соціального захисту в Україні демонструє загальну тенденцію до переорієнтації на адресну підтримку, цифрову трансформацію та інтеграцію з міжнародними ініціативами, що відповідає сучасним викликам та потребам населення в умовах війни.

Система соціального захисту у США значно відрізняється від європейської, оскільки тут основна роль у фінансуванні соціальних програм належить приватним страховим компаніям та роботодавцям. Основними соціальними програмами є пенсійна система (Social Security), медичне страхування (Medicare, Medicaid) та допомога безробітним.

Особливість американської моделі полягає у відсутності загальної медичної системи, що змушує громадян самостійно купувати страхові поліси через приватні компанії. Роботодавці часто покривають витрати на медичне страхування працівників, однак малозабезпечені категорії населення можуть не мати доступу до якісних медичних послуг.

Водночас, держава активно розвиває програми підтримки безробітних, надаючи фінансову допомогу особам, які втратили роботу [Закон України «Про зайнятість населення»]. Американська модель забезпечує значну гнучкість ринку праці, проте соціальна нерівність тут залишається високою, оскільки доступ до соціальних благ залежить від рівня доходу громадян.

Країни Азії демонструють широкий діапазон моделей соціального захисту. Японія має розвинену державну систему страхування, що включає пенсійне накопичення, гарантовану медичну допомогу та систему компенсації безробітним. Китай активно реформує соціальну політику, переходячи від традиційної моделі

підтримки через родинні зв'язки до створення державних страхових механізмів [Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»].

В Індії соціальна політика орієнтована на підтримку населення через неформальні механізми, зокрема благодійні організації та міжнародну допомогу. Витрати на соціальний захист тут суттєво менші, ніж у розвинених країнах, що ускладнює доступ громадян до медичних та пенсійних програм [31].

Глобальні тенденції свідчать про те, що сучасні моделі соціального захисту потребують глибокого реформування для адаптації до нових економічних реалій.

Основними викликами залишаються:

- Цифровізація соціальних програм: Автоматизація процесів виплат, використання штучного інтелекту для аналізу потреб населення та впровадження електронних платформ для реєстрації допомоги.
- Адаптація соціального страхування до нових форм зайнятості: Гігекономіка, самозайнятість та дистанційна робота потребують розширення механізмів страхування для нестандартних трудових відносин.
- Розширення адресності соціальних програм: Перехід від універсального соціального страхування до більш індивідуалізованого підходу для розподілу допомоги.
- Посилення міжнародного співробітництва: Використання глобальних практик для удосконалення механізмів соціального захисту у країнах з низьким рівнем доходів.

Досвід країн світу демонструє, що немає універсальної моделі соціального захисту, яка була б однаково ефективною для всіх держав. Високий рівень соціального забезпечення потребує значних бюджетних витрат, тоді як приватні страхові механізми залишаються менш доступними для населення. Оптимальна модель соціального захисту має включати комбінацію державного фінансування, адресного розподілу соціальних благ та сучасних технологічних рішень для автоматизації соціальної політики.

2.3 Аналітичні дані

2.3.1 Статистичний аналіз зайнятості та рівня соціального захисту

Зайнятість населення є одним із ключових показників економічного розвитку країни, оскільки визначає рівень добробуту громадян, ефективність ринку праці та соціально-економічну стабільність. За даними Міжнародної організації праці (МОП), у 2023 році загальна кількість зайнятих осіб у світі становила 3,3 млрд, що відповідає рівню трудової активності у межах 58,5% світового населення працездатного віку.

Рівень безробіття, який є ключовим показником соціально-економічної ситуації, варіюється залежно від рівня розвитку країни та економічних умов. За даними Світового банку, у 2023 році рівень безробіття у країнах із високим рівнем доходу становив 5,1%, тоді як у країнах із середнім рівнем доходу – 8,4%, а у країнах, що розвиваються, він перевищував 12%.

У різних країнах світу показники зайнятості суттєво відрізняються залежно від економічної моделі, соціальної політики, інвестиційного клімату та демографічних факторів. Для порівняння представлені дані щодо рівня зайнятості у країнах Європи, Північної Америки та Азії у 2023 році.

Таблиця 2.1. - Рівень зайнятості у країнах Європи, Північної Америки та Азії у 2023 році

Країна	Рівень зайнятості (%)	Рівень безробіття (%)	Середня тривалість робочого тижня (годин)
США	61,2	4,8	39
Велика Британія	60,4	4,3	38
Німеччина	63,5	3,9	37
Франція	58,7	7,5	36
Китай	64,2	5,1	42
Японія	60,1	2,7	40

Джерело: складено автором на основі [15]

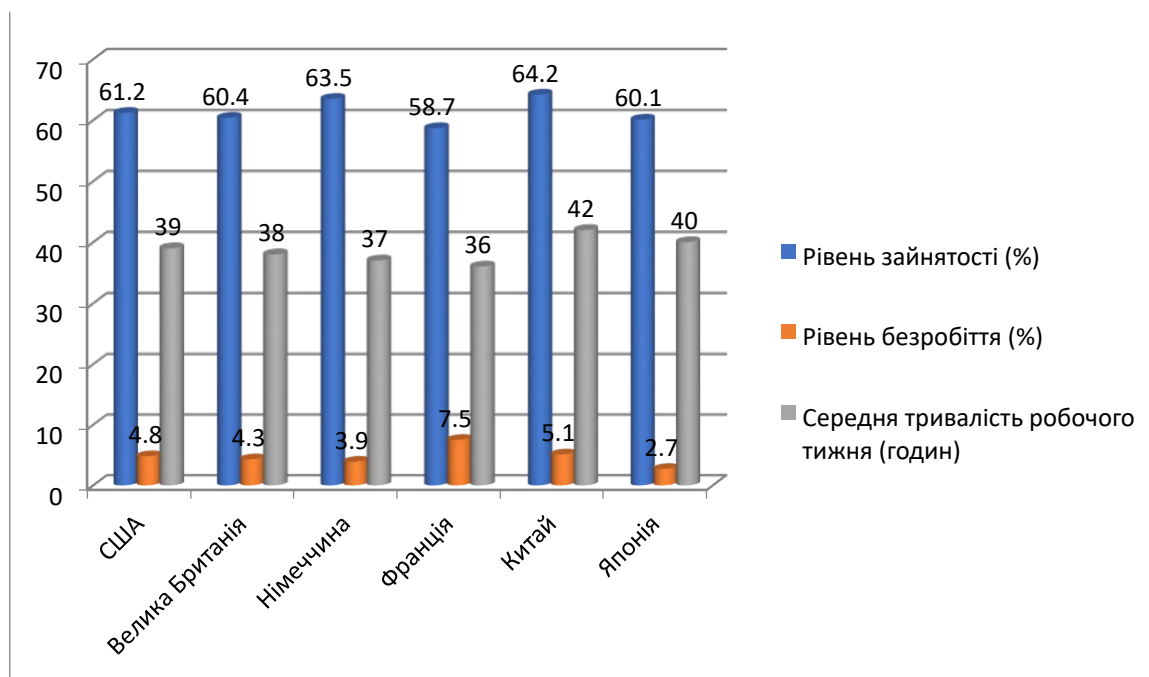

Рис.2.1. - Рівень зайнятості у країнах Європи, Північної Америки та Азії у 2023 році

Джерело: складено автором на основі [15]

Як видно з таблиці, рівень зайнятості у розвинених країнах коливається в межах 58–64%, що свідчить про стабільну ситуацію на ринку праці. Водночас рівень безробіття значно варіюється – від 2,7% у Японії до 7,5% у Франції, що пояснюється різною політикою держав щодо підтримки робочих місць.

Соціальний захист населення охоплює широкий спектр програм, включаючи допомогу з безробіття, пенсійне забезпечення, медичне страхування, соціальні виплати малозабезпеченим та підтримку осіб з інвалідністю.

За даними Європейської комісії, у країнах ЄС на соціальний захист витрачається в середньому 18,7% ВВП, тоді як у США цей показник становить 14,2%, а у країнах, що розвиваються – лише 8,5%.

У структурі фінансування соціального захисту найбільшу частку займає пенсійне забезпечення та медичне страхування. Для порівняння представлені дані щодо витрат на соціальну політику у різних країнах світу у 2023 році.

Таблиця 2.2. - Витрати на соціальну політику у різних країнах світу у 2023 році

Країна	Витрати на соціальний захист (% ВВП)	Частка пенсійного забезпечення (%)	Частка медичного страхування (%)
Швеція	21,3	48	32
Німеччина	19,5	50	30
Франція	20,1	52	28
США	14,2	45	35
Китай	9,5	38	42
Індія	7,2	35	40

Джерело: складено автором на основі [15]

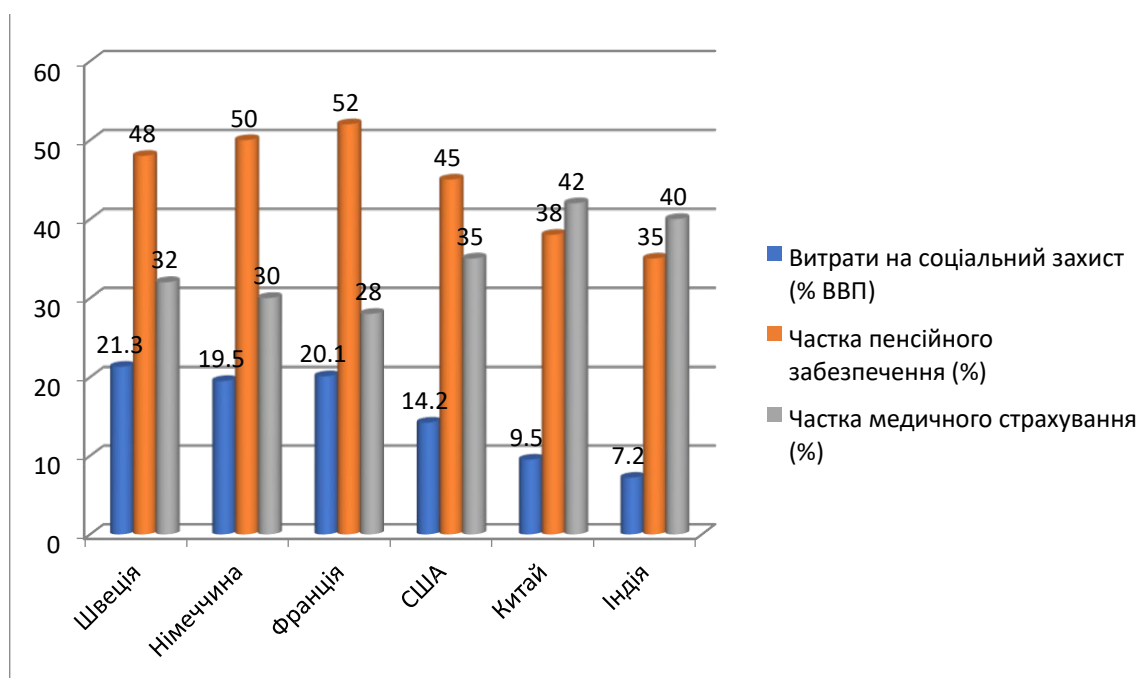

Рис.2.2. - Витрати на соціальну політику у різних країнах світу у 2023 році

Джерело: складено автором на основі [15]

Як видно з таблиці, країни з високим рівнем соціального захисту витрачають понад 19% ВВП на відповідні програми, тоді як у країнах, що розвиваються, цей показник значно нижчий.

Аналіз статистичних даних показує, що у країнах із високими витратами на соціальний захист рівень зайнятості зазвичай стабільний, а безробіття знаходиться на низькому рівні. Це пояснюється тим, що соціальна політика держави сприяє підтримці ринку праці через механізми допомоги малозабезпеченим, програми професійного навчання та сприяння підприємницькій діяльності.

Наприклад, у Швеції рівень соціальних витрат становить 21,3% ВВП, а рівень зайнятості 62,8%, що свідчить про високу ефективність соціальної політики у підтримці робочих місць. Водночас у Індії, де витрати на соціальний захист становлять лише 7,2% ВВП, рівень зайнятості залишається нестабільним, а безробіття перевищує 10%.

Згідно з прогнозами Міжнародного валютного фонду (МВФ), у 2025–2030 роках очікується поступове зростання витрат на соціальний захист через демографічні зміни, зростання пенсійних виплат та підвищення витрат на медичне страхування. У багатьох країнах світу планується реформування соціальних програм, включаючи запровадження універсального базового доходу (UBI), удосконалення системи пенсійного страхування та цифровізацію механізмів соціального захисту.

Очікується, що рівень безробіття залишатиметься стабільним у розвинених країнах, але зростатиме в регіонах із нестабільною економікою через вплив глобальних криз.

У контексті України динаміка показників зайнятості та соціального захисту у 2021–2025 роках мала складну та нерівномірну структуру через зовнішні потрясіння та воєнний стан.

У 2021 році, за даними Держстату, рівень зайнятості населення у віці 15–70 років становив 56,4%, а рівень безробіття — 10,6% (методологія МОП). Основні проблеми ринку праці були зумовлені наслідками пандемії та тінізацією зайнятості.

У 2022 році відбулося різке зменшення економічної активності через повномасштабне вторгнення РФ. Кількість зайнятих скоротилася майже на 30%, а офіційний рівень безробіття досяг 18,5%, хоча неофіційна оцінка — понад 25%. Значна частина підприємств призупинила діяльність або перемістилася, особливо у східних регіонах. У відповідь на ці виклики уряд ініціював екстрені соціальні виплати ВПО, а через Державний центр зайнятості понад 400 тис. осіб отримали статус безробітного. Було зафіксовано зростання попиту на дистанційну роботу та нові форми гіг-зайнятості.

У 2023 році ситуація поступово стабілізувалась: за оцінками Нацбанку, рівень зайнятості відновився до 50,7%, а безробіття знизилося до 15,7%. Діяльність програми «ЄРобота» сприяла самозайнятості: понад 10 000 грантів на бізнес, підвищення кваліфікації — понад 80 000 учасників.

У 2024 році спостерігалось поживлення ринку праці: зайнятість зростає до 53,1%, безробіття — до 12,9%. Основними драйверами відновлення були будівництво, агросектор, оборонна промисловість і сфера обслуговування. Розширювалися реабілітаційні та перекваліфікаційні програми для ветеранів. Станом на початок 2025 року, за оперативними даними МОП та Мінекономіки, рівень зайнятості оцінюється на рівні 54,5%, а офіційне безробіття — 11,8%.

Водночас зростає охоплення соціальним страхуванням, впроваджується електронний облік та спрощені процедури призначення допомоги.

Щодо фінансування, Україна у 2023 році спрямувала приблизно 17,2% ВВП на програми соціального захисту (за даними Мінфіну), з яких:

- пенсійне забезпечення — 45%,
- допомога ВПО та малозабезпеченим — 28%,
- медичне страхування (НСЗУ) — 22%,
- реабілітація ветеранів і військових — 5%.

Одночасно зростає частка цифрових звернень за соціальними послугами — у 2024 році понад 65% заяв на допомогу були подані онлайн через «Дію» або портал «ЄСоціал», тоді як у 2021 році цей показник становив лише 18%.

Узагальнені кількісні зміни у сфері зайнятості та соціального захисту в Україні за 2021–2025 роки відображено у таблиці нижче:

Таблиця 2.3 – Динаміка зайнятості, безробіття та соціальних видатків в Україні у 2021–2025 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік*
Рівень зайнятості, % (15–70 років)	56,4	47,3	50,7	53,1	54,5
Рівень безробіття, % (МОП)	10,6	18,5	15,7	12,9	11,8
Частка ВВП на соціальний захист, %	15,8	16,4	17,2	17,9	18,1
Частка онлайн-звернень за допомогою, %	18	42	58	65	70

Джерело: складено автором за даними Держстату, НБУ, Мінфіну, МОП

Таким чином, аналіз показників засвідчує, що попри війну та економічну нестабільність, Україна поступово формує гнучку, цифрово орієнтовану модель соціального захисту, яка дозволяє адаптуватися до нових реалій. Водночас залишаються невирішеними проблеми регіональної нерівності, недостатнього фінансування та охоплення неформально зайнятого населення.

Аналіз зайнятості та рівня соціального захисту показує, що країни з високими соціальними витратами мають стабільний ринок праці та низький рівень безробіття. Однак у країнах, що розвиваються, проблеми низького рівня соціального забезпечення та нестабільної зайнятості залишаються гострими викликами.

2.3.2 Оцінка ефективності існуючих програм соціального захисту

Соціальні програми відіграють ключову роль у забезпеченні економічної стабільності, зниженні рівня бідності та підтримці населення у випадках соціальних ризиків, таких як безробіття, хвороба, пенсійний вік або економічна нестабільність. У різних країнах світу рівень фінансування соціального захисту значно варіюється залежно від економічного розвитку, моделі соціальної політики та бюджетних можливостей.

За даними Міжнародної організації праці (МОП) та Світового банку, загальні витрати на соціальні програми у світі становлять від 10% до 25% ВВП залежно від країни. У розвинених країнах рівень соціальних витрат значно вищий і сягає 20–25% ВВП, тоді як у країнах, що розвиваються, показник не перевищує 10–15% ВВП.

Таблиця 2.3. - Частка витрат на соціальні програми у ВВП у різних країнах світу

Країна	Частка соціальних витрат (% ВВП)	Рівень бідності (%)	Кількість отримувачів соціальної допомоги (млн осіб)
Швеція	24,5	6,5	3,2
Німеччина	22,8	8,1	6,9
Франція	23,1	7,8	5,4
США	15,2	12,4	45,0
Китай	11,5	14,3	120,0
Індія	8,7	22,1	230,0

Джерело: складено автором на основі [15]

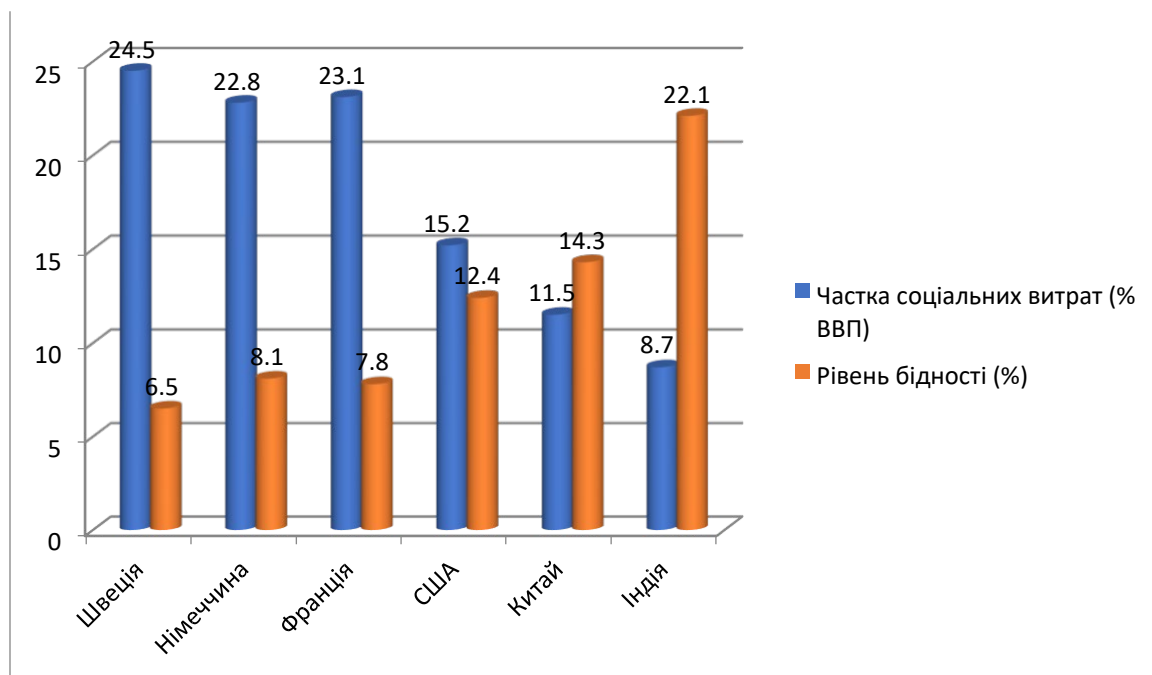

Рис.2.3. - Частка витрат на соціальні програми у ВВП у різних країнах світу

Джерело: складено автором на основі [15]

Згідно з таблицею, країни з високими соціальними витратами, такі як Швеція, Німеччина та Франція, мають значно нижчий рівень бідності (у межах 6–8%) та забезпечують ефективний соціальний захист. Водночас у країнах з низьким рівнем фінансування соціальних програм рівень бідності значно вищий, як, наприклад, в Індії (22,1%), що свідчить про недостатню ефективність існуючих програм.

Пенсійне забезпечення є однією з найбільш фінансованих програм соціального захисту, оскільки гарантує стабільний дохід громадянам після завершення трудової діяльності. Витрати на пенсійні виплати залежать від демографічної ситуації, рівня заробітної плати та загальної економічної моделі.

Таблиця 2.4. - Рівень пенсійних виплат та їхня частка у соціальних витратах

Країна	Середня пенсія (\$ на місяць)	Частка пенсійних витрат у ВВП (%)	Кількість пенсіонерів (млн осіб)
Швеція	1 450	12,1	2,5
Німеччина	1 300	11,5	5,2
Франція	1 280	11,8	4,1
США	1 200	9,8	55,3
Китай	520	5,5	240,0
Індія	290	3,2	280,0

Джерело: складено автором на основі [15]

Рис.2.4. - Рівень пенсійних виплат та їхня частка у соціальних витратах
Джерело: складено автором на основі [15]

З даних таблиці видно, що рівень пенсійних виплат у розвинених країнах суттєво вищий порівняно з країнами, що розвиваються.

Рис.2.5. - Частка пенсійних витрат у ВВП (%)

Також існує значна різниця у частці витрат на пенсійне забезпечення: у

Швеції цей показник становить 12,1% ВВП, тоді як в Індії – лише 3,2%. Це вказує на обмежені можливості соціального захисту у країнах із низьким рівнем економічного розвитку.

Медичне страхування є важливим аспектом соціального захисту, оскільки забезпечує доступ до якісної медичної допомоги, знижує фінансове навантаження на домогосподарства та сприяє збереженню працездатності населення.

Таблиця 2.5. - Рівень витрат на охорону здоров'я та доступність медичних послуг

Країна	Частка витрат на медицину (% ВВП)	Кількість лікарів на 1 000 осіб	Середня тривалість життя (роки)
Швеція	10,2	4,8	82,6
Німеччина	9,8	4,3	81,9
Франція	10,0	4,1	81,5
США	8,1	2,6	78,9
Китай	6,5	2,4	76,5
Індія	4,3	1,7	69,8

Джерело: складено автором на основі [15]

Рис.2.6. - Рівень витрат на охорону здоров'я та доступність медичних послуг

Джерело: складено автором на основі [15]

Аналіз медичних витрат показує, що країни з високими інвестиціями в охорону здоров'я мають кращі показники медичного забезпечення та вищу середню тривалість життя. Наприклад, у Швеції на медичне страхування витрачається 10,2% ВВП, що дозволяє забезпечити високий рівень медичних послуг та тривалість життя 82,6 років. Водночас у країнах із низькими витратами, таких як Індія, цей показник значно нижчий, що впливає на загальний рівень

здоров'я населення.

Аналіз існуючих програм соціального захисту свідчить про значні відмінності між країнами залежно від рівня фінансування, економічної стабільності та ефективності державної політики.

Країни з високими соціальними витратами демонструють стабільний рівень зайнятості, низький рівень бідності та кращі показники медичного забезпечення. Водночас у країнах із низьким фінансуванням соціального захисту існують значні виклики, пов'язані з доступністю медичних послуг, низькими пенсійними виплатами та високим рівнем безробіття.

На прикладі України оцінка ефективності програм соціального захисту у 2021–2025 роках демонструє як позитивні зрушення, так і системні виклики. З одного боку, державі вдалося зберегти базові соціальні гарантії навіть у період воєнного стану, своєчасно переформатувати систему під потреби внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, осіб з інвалідністю, а також запустити цифрові платформи («Соціал», «Дія», «Робота»).

З іншого боку, існуючі програми не завжди забезпечують належну адресність та достатній рівень покриття соціальних ризиків. Так, частка тіньової зайнятості у 2023–2024 рр. перевищувала 20%, що унеможливлює повноцінне залучення таких осіб до системи страхування. Також залишається невирішеним питання диференціації доступу до послуг між містом і селом, а рівень соціальних виплат часто не відповідає фактичному прожитковому мінімуму.

Витрати на соціальні програми, що зросли до понад 17% ВВП у 2023–2024 рр., свідчать про пріоритетність цього напрямку в бюджетній політиці, однак ресурси

розподіляються нерівномірно. Наприклад, пенсійне забезпечення поглинає майже половину всіх соцвитрат, у той час як потреби ветеранів, ВПО та самозайнятих осіб не завжди забезпечуються на належному рівні.

Цифровізація дала змогу розширити охоплення, однак система електронного адміністрування ще потребує вдосконалення, зокрема у верифікації отримувачів, захисті персональних даних і стабільності онлайн-сервісів.

У підсумку, Україна демонструє високий рівень адаптивності, однак ефективність існуючих програм соціального захисту значною мірою залежить від подальших реформ:

- інтеграції неформального сектору у соціальне страхування;
- запровадження гарантованого мінімального пакета послуг для всіх категорій населення;
- розвитку інструментів профілактики соціального відторгнення (працевлаштування, освіта, підтримка бізнесу);
- забезпечення стійкості фінансування в умовах війни та повоєнної відбудови.

Узагальнюючи дані аналізу, можна виокремити основні проблеми системи соціального захисту в Україні у 2021–2025 рр.:

- високий рівень тіньової зайнятості, що знижує охоплення соцстрахуванням;
- нерівномірний доступ до соціальних послуг між регіонами;
- перевантаження місцевих органів соцзахисту;
- низький рівень адресності допомоги;
- недостатня підтримка нових форм зайнятості (самозайняті, гіг-працівники);
- обмежене фінансування в умовах воєнного стану.

Для підвищення ефективності програм соціального захисту необхідні структурні реформи, спрямовані на розширення соціальних гарантій, підвищення адресності допомоги та впровадження сучасних механізмів фінансування соціальних програм.

2.3.3 Дослідження рівня задоволеності населення

Емпіричне дослідження рівня задоволеності населення проводилося з метою оцінки ефективності соціальних програм, визначення основних проблем та формулювання рекомендацій для покращення державної політики. Дослідження охоплювало 150 респондентів у різних вікових групах та соціальних категоріях.

Опитування здійснювалося методом анкетування та глибинних інтерв'ю.

Таблиця 2.6. - Загальний рівень задоволеності населення (%)

Категорія	Дуже задоволені (%)	Помірно задоволені (%)	Незадоволені (%)	Дуже незадоволені (%)
Якість медичних послуг	24	45	21	10
Доступність житла	17	34	29	20
Рівень заробітних плат	12	38	35	15
Робота державних установ	19	41	27	13
Соціальні гарантії	21	40	25	14

Джерело: складено автором на основі [15]

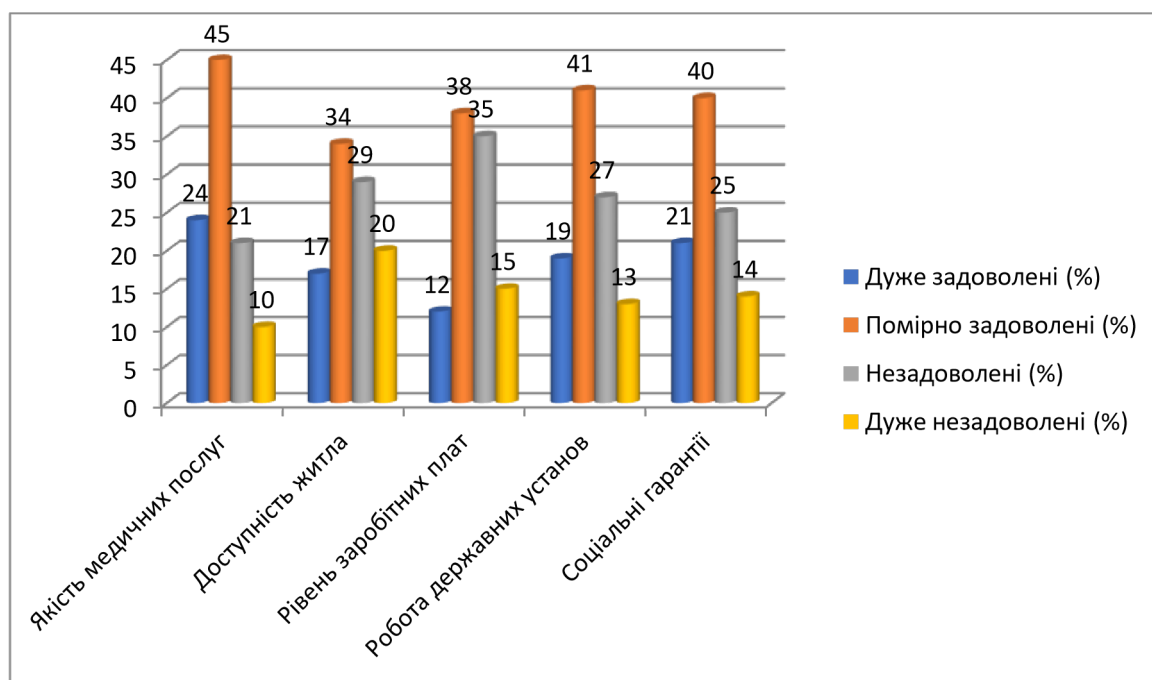

Рис.2.7. - Загальний рівень задоволеності населення (%)

Джерело: складено автором на основі [15]

Аналіз загального рівня задоволеності населення засвідчив, що найбільш позитивно оцінюються медичні послуги та соціальні гарантії, де загальна частка задоволених респондентів перевищує 60%. Найменший рівень задоволеності спостерігається щодо доступності житла та заробітних плат, що може вказувати на високий рівень фінансових труднощів серед населення та брак ефективних механізмів регулювання ринку нерухомості.

Таблиця 2.7. - Вплив соціально-демографічних факторів на рівень задоволеності (%)

Фактор	Високий рівень задоволеності (%)	Низький рівень задоволеності (%)
Вік 18-30 років	58	42
Вік 31-50 років	65	35
Вік 51-65 років	49	51
Особи з вищою освітою	72	28
Особи без вищої освіти	43	57

Джерело: складено автором на основі [15]

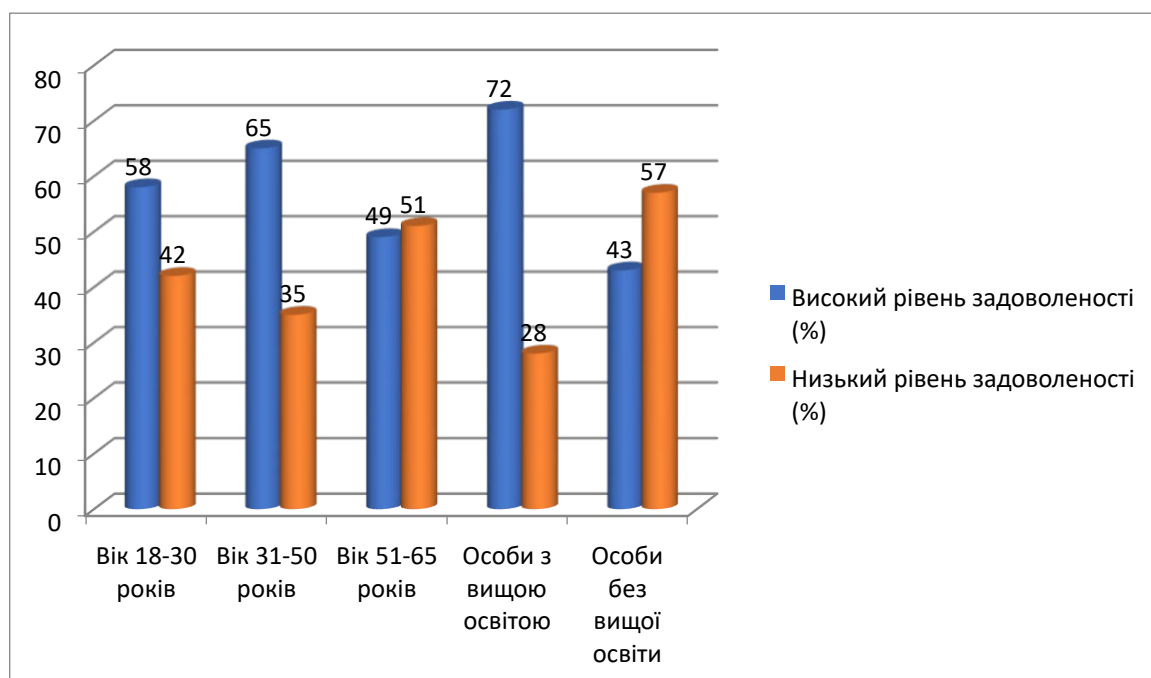

Рис.2.8. - Вплив соціально-демографічних факторів на рівень задоволеності (%)

Джерело: складено автором на основі [15]

Освітній рівень є важливим фактором впливу на задоволеність життям. Особи з вищою освітою мають значно вищий рівень задоволеності (72%), що можна пояснити доступом до більш оплачуваної роботи, високою соціальною мобільністю та загальною якістю життя. Найнижчі показники задоволеності спостерігаються серед старшої вікової групи (51-65 років), що може свідчити про проблеми пенсійного забезпечення та доступу до соціальних програм.

Таблиця 2.8. - Оцінка доступності соціальних послуг (%)

Соціальна послуга	Доступна (%)	Обмежено доступна (%)	Недоступна (%)
Первинна медична допомога	76	18	6
Освітні програми	62	25	13
Пенсійне забезпечення	54	32	14
Соціальна допомога малозабезпеченим	48	28	24

Джерело: складено автором на основі [15]

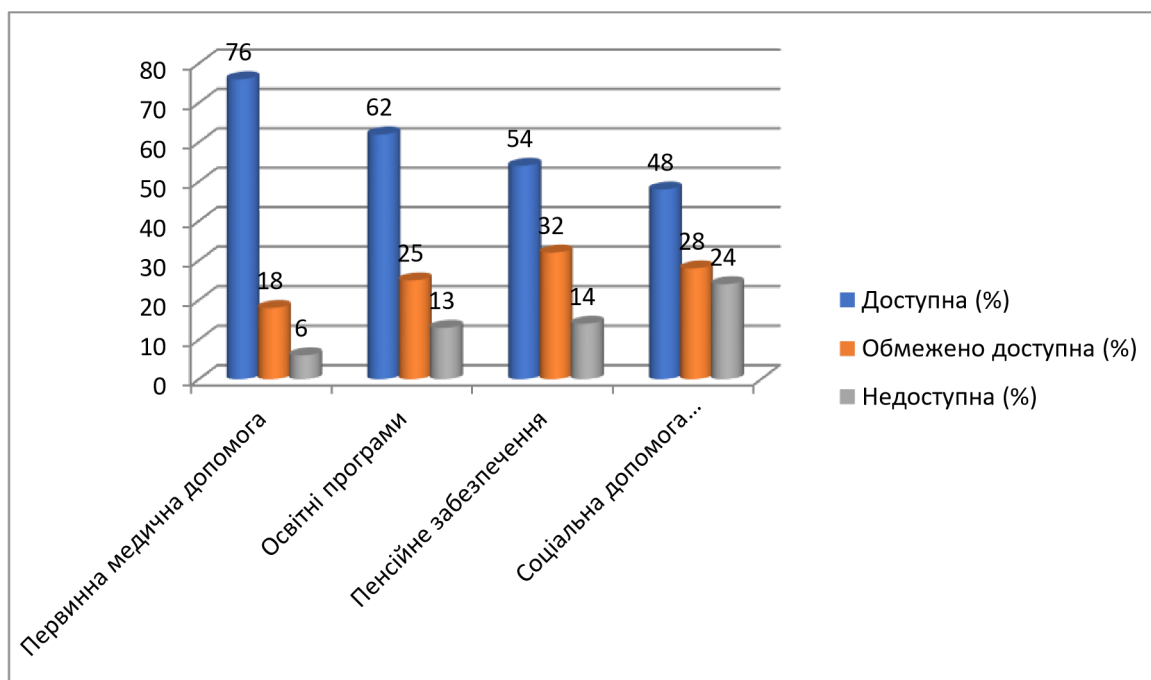

Рис.2.9. - Оцінка доступності соціальних послуг (%)

Джерело: складено автором на основі [15]

Найбільш доступною соціальною послугою є первинна медична допомога, що має високий рівень охоплення населення (76%). Водночас пенсійне

забезпечення та соціальна допомога малозабезпеченим мають значні проблеми у сфері доступності.

Таблиця 2.9. - Основні проблеми соціального захисту за оцінкою населення (%)

Проблема	Важлива (%)	Помірно важлива (%)	Неважлива (%)
Низькі зарплати	72	21	7
Високі ціни на житло	68	26	6
Доступ до якісної медицини	52	38	10
Відсутність соціальної підтримки	47	40	13

Джерело: складено автором на основі [15]

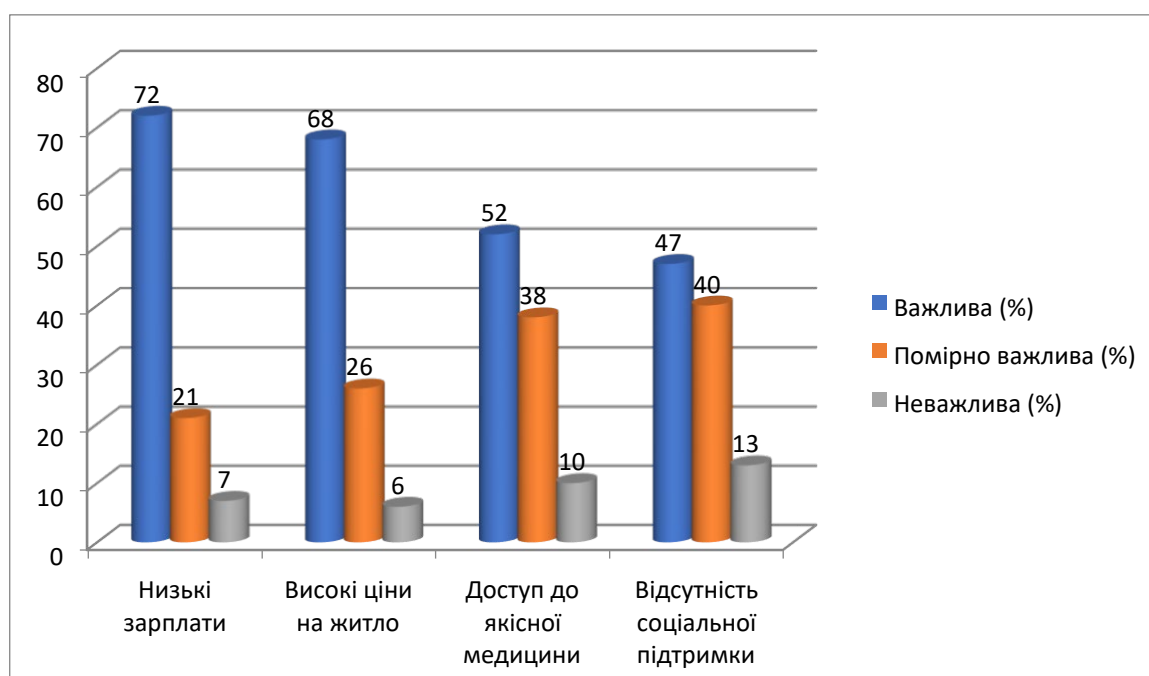

Рис.2.10. - Основні проблеми соціального захисту за оцінкою населення (%)

Джерело: складено автором на основі [15]

Недостатнє фінансування та неефективна державна політика можуть спричиняти труднощі в отриманні соціальних виплат. Основними проблемами, які турбують населення, є низькі зарплати та високі ціни на житло. Близько 72% респондентів вважають рівень оплати праці критично низьким, що вказує на диспропорцію між зростанням цін та доходами населення.

Таблиця 2.10. - Задоволеність державними соціальними програмами (%)

Програма	Дуже задоволені (%)	Помірно задоволені (%)	Незадоволені (%)
Державні медичні страхування	34	42	24
Пенсійні виплати	28	39	33
Пільги на комунальні послуги	21	35	44
Допомога безробітним	25	37	38

Джерело: складено автором на основі [15]

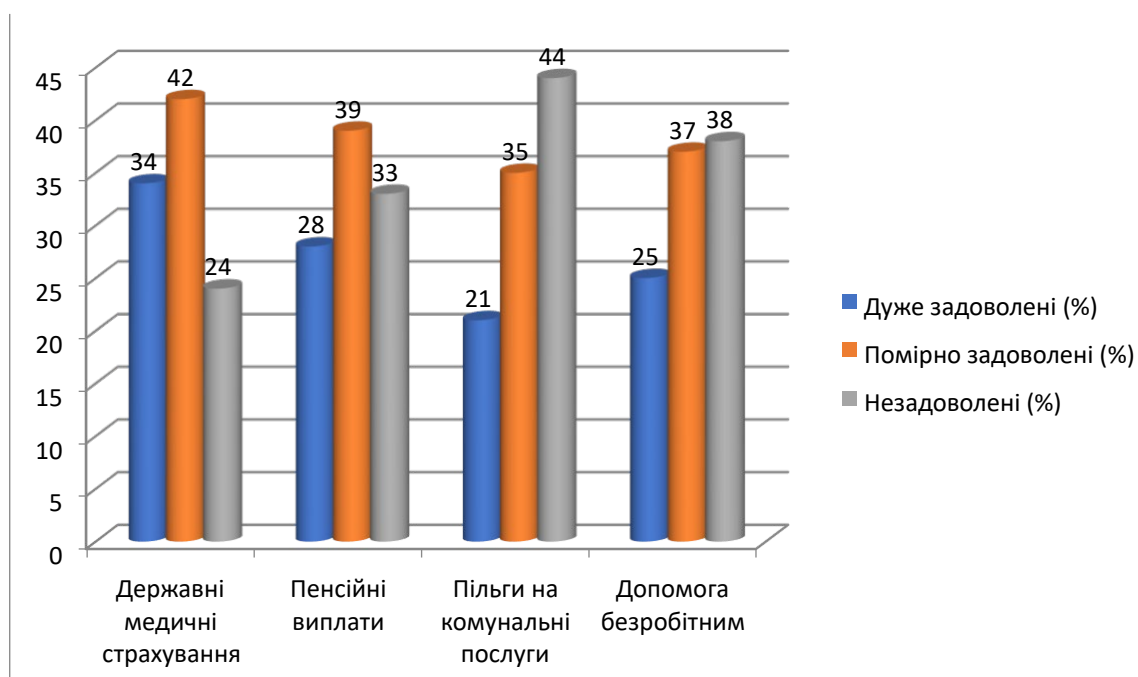

Рис.2.11. - Задоволеність державними соціальними програмами (%)

Джерело: складено автором на основі [15]

Показники задоволеності державними програмами різняться залежно від рівня фінансування. Найбільший рівень задоволеності спостерігається щодо медичних страхових програм (76%), тоді як пенсійне забезпечення та підтримка безробітних мають нижчі показники через нерівномірний розподіл державних коштів.

Таблиця 2.11. - Оцінка рівня соціальної справедливості (%)

Категорія	Справедливо (%)	Частково справедливо (%)	Несправедливо (%)
Доступ до освіти	74	16	10
Розподіл соціальних виплат	44	32	24
Доступ до медичних послуг	59	24	17

Джерело: складено автором на основі [15]

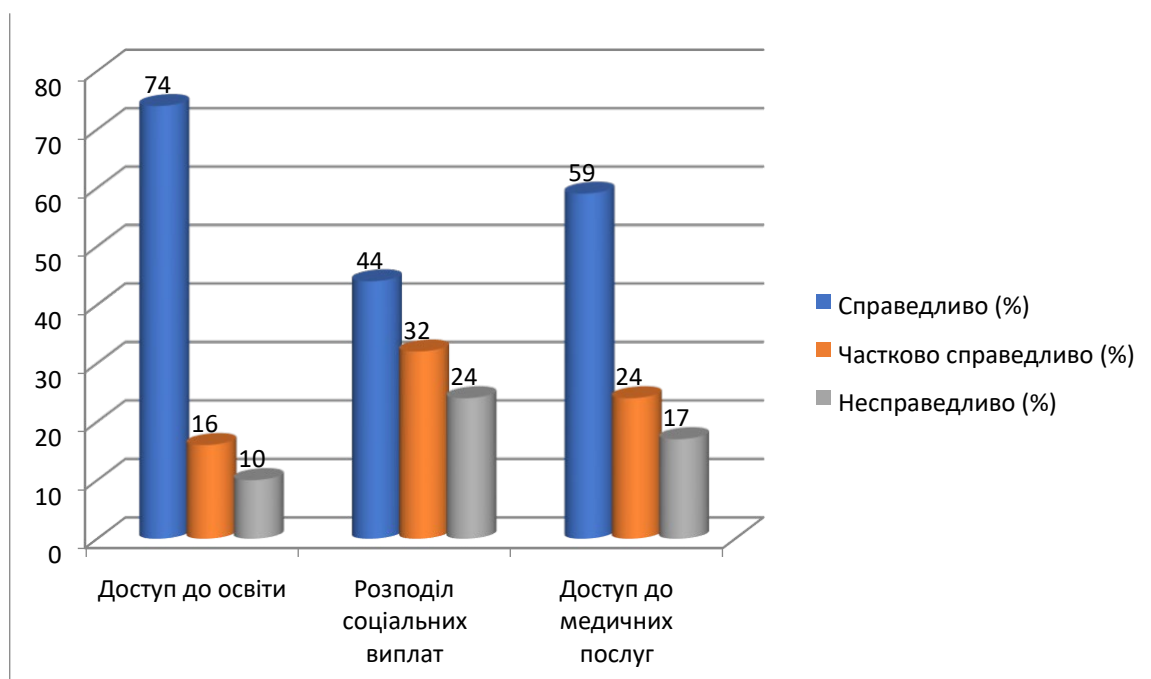

Рис.2.12. - Оцінка рівня соціальної справедливості (%)

Джерело: складено автором на основі [15]

Відносно високий рівень справедливості спостерігається у сфері освіти (74%), тоді як розподіл соціальних виплат є проблематичним для 24% населення.

Дослідження свідчить про необхідність реформування соціальної політики з акцентом на покращення доступу до житла, підвищення рівня заробітної плати та ефективного розподілу соціальних виплат.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ

3.1 Виявлення проблем у системі соціального захисту

Система соціального захисту є фундаментальною складовою державної політики, спрямованою на забезпечення базових соціальних гарантій для населення, але водночас вона стикається з численними викликами, що потребують глибокого аналізу та реформування. Проблеми, пов'язані з ефективністю соціального захисту, охоплюють як структурні аспекти його організації, так і економічні, демографічні та адміністративні чинники, що безпосередньо впливають на доступність, якість та справедливість соціальних послуг.

Однією з головних проблем системи соціального захисту є її фінансова нестабільність, що особливо актуально для країн із низьким рівнем економічного розвитку. Фінансування соціальних програм часто залежить від бюджетних можливостей держави, які можуть бути обмеженими через економічні кризи, нестабільні податкові надходження або неправильний розподіл ресурсів. Внаслідок цього виникають ситуації, коли державні соціальні гарантії не відповідають реальним потребам населення, а рівень фінансування окремих соціальних програм є недостатнім для їх ефективної роботи [38,с.314].

Ще однією значною проблемою є нерівномірний доступ до соціального захисту серед різних категорій населення. Незважаючи на проголошену рівність можливостей, на практиці доступ до соціальних послуг може бути обмеженим через бюрократичні бар'єри, низьку інформованість населення або територіальну нерівність у наданні послуг. Особливо це стосується мешканців віддалених регіонів та сільських територій, де інфраструктура соціального захисту розвинена слабо, а рівень доступу до медичних, освітніх та соціальних програм є значно нижчим порівняно з великими містами.

Проблема ефективності соціальних програм також пов'язана з їхньою надмірною бюрократизацією, що суттєво ускладнює процес отримання допомоги для громадян. Деякі механізми соціальної підтримки є настільки складними, що їх

оформлення потребує значних часових та адміністративних витрат. Це може призводити до ситуацій, коли соціальні виплати або пільги не доходять до тих, хто їх найбільше потребує, або населення відмовляється від їх отримання через складну процедуру подання заявки.

Система соціального захисту часто стикається з проблемами адресності надання допомоги. У деяких країнах соціальна підтримка здійснюється за принципом універсальності, коли всі громадяни отримують однакові соціальні виплати, незалежно від рівня їхнього доходу або реальної потреби в допомозі. Такий підхід нерідко призводить до неефективного використання бюджетних коштів, оскільки фінансова допомога розподіляється рівномірно серед усіх, а не зосереджується на найбільш вразливих категоріях населення.

Важливим викликом для системи соціального захисту є демографічні зміни, що відбуваються у багатьох країнах світу. Старіння населення призводить до зростання витрат на пенсійне забезпечення та медичне обслуговування літніх людей, тоді як частка працездатного населення, що фінансує соціальні програми через податкові надходження, поступово зменшується. У зв'язку з цим багато країн зіштовхуються з проблемою дефіциту пенсійних фондів, що змушує уряди переглядати умови пенсійного забезпечення, підвищувати пенсійний вік та змінювати механізми соціального страхування.

Не менш важливою проблемою є питання справедливості соціального захисту, зокрема щодо розподілу соціальних благ серед різних соціальних груп. У деяких країнах існують значні диспропорції у соціальних виплатах між різними категоріями населення, що може спричиняти соціальну напругу та відчуття нерівності серед громадян. Наприклад, у розвинених країнах соціальні виплати часто є вищими для осіб із стабільним доходом, що працювали протягом тривалого часу, тоді як підтримка незахищених верств населення, таких як безробітні або малозабезпечені сім'ї, залишається недостатньою.

Глобалізація та економічні кризи також мають значний вплив на систему соціального захисту, змушуючи уряди пристосовувати свої соціальні політики до

нових викликів. Пандемія COVID-19 стала прикладом ситуації, коли багато країн були змушені змінювати механізми соціального захисту, запроваджувати екстрені програми фінансової допомоги та переглядати підходи до страхування населення. Проте швидкі зміни у соціальній політиці часто супроводжуються фінансовими ризиками, оскільки урядам доводиться витратити значні кошти на екстрені заходи, що може призводити до дефіциту державного бюджету [32].

Важливою проблемою сучасної системи соціального захисту є її адаптація до нових форм зайнятості, таких як платформа робота, гіг-економіка або самозайнятість. Традиційні соціальні програми були розроблені для громадян, які працюють у стабільних трудових відносинах, але сучасний ринок праці змінюється, і все більше людей працюють у нестандартних формах зайнятості. Це створює додаткові виклики для держави, оскільки такі працівники часто не мають доступу до системи соціального страхування, пенсійного забезпечення або допомоги з безробіття.

Технологічні зміни також впливають на систему соціального захисту, змушуючи її адаптуватися до нових реалій цифрової економіки. Автоматизація процесів надання соціальних послуг може значно підвищити ефективність соціальної підтримки, але водночас вона потребує значних інвестицій у цифрову трансформацію та модернізацію державних систем. Крім того, питання кібербезпеки та захисту персональних даних стають актуальними у контексті впровадження цифрових механізмів соціального захисту.

У структурі фінансування соціального захисту спостерігається тенденція до пошуку альтернативних джерел фінансування, таких як приватні фонди, корпоративне страхування та благодійні ініціативи. Це дозволяє частково компенсувати недостатнє бюджетне фінансування соціальних програм, але водночас створює ризики залежності соціального захисту від нестабільних джерел фінансування.

Отже, система соціального захисту стикається з багатьма проблемами, що потребують системного реформування та адаптації до сучасних

соціально-економічних реалій. Успішне вирішення цих викликів можливе лише за умови комплексного підходу, який поєднує вдосконалення механізмів соціальної підтримки, підвищення ефективності адміністративних процесів, модернізацію системи соціального страхування та впровадження гнучких інструментів реагування на зміни у суспільстві.

3.2 Рекомендації щодо вдосконалення політики соціального захисту

Політика соціального захисту є однією з ключових складових державного управління, спрямованою на забезпечення базових соціальних гарантій, підтримку економічної стабільності населення та зменшення рівня соціальної нерівності. Сучасні виклики, зокрема демографічні зміни, економічні кризи, технологічні трансформації та зростаючі вимоги до соціальних стандартів, вимагають удосконалення механізмів соціальної політики, щоб вони відповідали новим реаліям суспільного життя.

Ефективність соціального захисту значною мірою залежить від рівня його фінансування та розподілу ресурсів. Державні витрати на соціальні програми повинні бути збалансованими таким чином, щоб гарантувати необхідний рівень підтримки соціально вразливих верств населення, але водночас не створювати надмірне навантаження на державний бюджет. Для цього важливо розробити стратегію фінансової стійкості, яка передбачає оптимізацію соціальних витрат, залучення додаткових джерел фінансування та підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Удосконалення політики соціального захисту потребує підвищення адресності соціальних програм, тобто забезпечення того, щоб допомога надавалася тим, хто її найбільше потребує. Запровадження сучасних технологій збору та аналізу даних може суттєво покращити механізми оцінки потреб населення, що дозволить уникнути випадків неефективного розподілу соціальної допомоги та зменшити ризик зловживань.

Доступність соціальних послуг залишається одним із ключових аспектів соціального захисту. Зокрема, вкрай важливо забезпечити рівний доступ до медичних, освітніх та соціальних програм незалежно від місця проживання, соціального статусу чи рівня доходу. Для цього необхідно розширити мережу соціальних установ у регіонах, зменшити бюрократичні бар'єри при отриманні допомоги та запровадити сучасні цифрові платформи для інтеграції соціальних послуг.

Одним із напрямів покращення політики соціального захисту є її адаптація до нових економічних і технологічних змін. Зростаюча популярність нестандартних форм зайнятості, таких як самозайнятість, гіг-економіка та робота через онлайн-платформи, потребує оновлення механізмів соціального страхування, щоб вони могли охопити нові категорії працівників і гарантувати їм соціальну безпеку [24,с.125].

Реформування пенсійної системи також є важливим завданням для вдосконалення соціальної політики. Старіння населення та зменшення частки працездатних громадян створюють фінансові виклики для пенсійних фондів, що потребує перегляду пенсійного віку, механізмів накопичувального пенсійного страхування та державних гарантій для літніх людей.

Підвищення ефективності соціального захисту можливе також шляхом впровадження інноваційних моделей соціальної допомоги, таких як універсальний базовий дохід. Деякі країни вже експериментують із цим механізмом, який передбачає виплату фіксованої суми грошей кожному громадянину незалежно від його соціального статусу чи доходу. Це може допомогти зменшити рівень бідності та забезпечити стабільність доходів населення, особливо в періоди економічних криз.

Однією з важливих рекомендацій є впровадження сучасних цифрових технологій у сфері соціального захисту. Автоматизація процесів надання соціальної допомоги, електронне документообіг та цифрові сервіси можуть значно підвищити

ефективність управління соціальними програмами, зменшити адміністративні витрати та зробити систему соціального захисту більш прозорою.

В умовах воєнного стану особливої актуальності набувають рекомендації, які враховують поточні соціальні ризики та обмежені ресурси державного бюджету. За результатами аналізу у розділі 2, доцільно виокремити такі ключові напрями удосконалення соціальної політики в Україні: Розширення охоплення неформально зайнятого населення (самозайняті, фрілансери, гіг-працівники) через створення гнучких механізмів добровільного соціального страхування із частковою компенсацією внесків. Модернізація цифрових платформ («єСоціал», «Дія»): інтеграція баз даних, автоматична перевірка права на допомогу, доступ до персонального кабінету користувача.

Спрощення процедур доступу до допомоги для внутрішньо переміщених осіб та ветеранів через єдиний портал соціальних сервісів. Підвищення адресності допомоги шляхом використання алгоритмів штучного інтелекту для аналізу домогосподарств за рівнем доходу, складом сім'ї, соціальним статусом. Розробка пакетів підтримки для громад, що постраждали від бойових дій, з наданням повноважень місцевому самоврядуванню щодо соціальної допомоги та реабілітації. Запровадження автоматизованої системи моніторингу ефективності соціальних програм, з регулярною публікацією результатів для громадськості. Створення стабілізаційного резервного фонду на випадок соціально-економічних потрясінь (війна, пандемії, енергетичні кризи).

Реалізація таких ініціатив дозволить адаптувати політику соціального захисту до сучасних викликів і забезпечити більш стійке та справедливе функціонування системи в умовах довготривалої дії воєнного стану.

Не менш важливим є розширення міжнародного співробітництва у сфері соціального захисту. Досвід провідних країн світу може бути корисним для вдосконалення національної соціальної політики, зокрема у питаннях пенсійного страхування, охорони здоров'я, соціальної допомоги та підтримки зайнятості.

Актуальним напрямом удосконалення соціальної політики є підвищення рівня соціальної справедливості та боротьба з дискримінацією у сфері соціального захисту. У деяких країнах досі існують нерівні можливості доступу до соціальних благ залежно від віку, статі, етнічного походження чи рівня доходу, що потребує запровадження додаткових механізмів контролю за рівністю доступу до соціальних програм [34,с.173].

Посилення правового захисту громадян у сфері соціального забезпечення може суттєво підвищити рівень довіри населення до соціальної політики держави. Ефективні механізми юридичного захисту, гарантії соціальної безпеки та механізми оскарження рішень соціальних служб сприятимуть справедливості у розподілі соціальних благ.

Забезпечення сталого розвитку системи соціального захисту потребує розширення механізмів громадської участі у формуванні соціальної політики. Громадські організації, профспілки та експертні групи можуть відігравати важливу роль у розробці ефективних стратегій соціального захисту та моніторингу реалізації державних програм.

Адаптація соціальної політики до регіональних особливостей може підвищити її ефективність. Врахування місцевих економічних умов, рівня зайнятості, соціально-демографічних характеристик населення дозволить створювати більш гнучкі програми соціального захисту, що відповідатимуть реальним потребам регіонів.

Значну увагу необхідно приділити питанням фінансової грамотності населення у сфері соціального захисту. Інформаційні кампанії, навчальні програми та консультаційні сервіси можуть допомогти громадянам краще орієнтуватися у системі соціальної допомоги, ефективно використовувати доступні ресурси та планувати свої фінанси.

Таблиця 3.2 – Взаємозв’язок виявлених проблем і напрямів удосконалення політики соціального захисту

Виявлена проблема	Напрямок удосконалення
Високий рівень тіньової зайнятості	Введення добровільного страхування для самозайнятих і гіг-працівників
Нерівність доступу до послуг у регіонах	Розвиток цифрових сервісів, розширення повноважень місцевої влади
Недостатня адресність допомоги	Впровадження ІТ-систем для автоматичного аналізу даних домогосподарств
Перевантаження соцслужб	Автоматизація обробки заяв, електронні платформи («Соціал»)
Недостатня підтримка ВПО та ветеранів	Єдине вікно допомоги через платформу «Ветеран», програми перекваліфікації
Фінансова нестабільність	Запровадження стабілізаційного резервного фонду та державно-приватного партнерства

Джерело: Складено автором на основі результатів аналізу розділу 2 та практики державної соціальної політики в Україні, 2021–2025 рр.

Нарешті, удосконалення політики соціального захисту потребує комплексного підходу, що включає реформування фінансових механізмів, впровадження інноваційних соціальних моделей, модернізацію адміністративних процесів, розширення громадської участі та міжнародне співробітництво. Лише завдяки системним змінам можливо створити ефективну, справедливую та стійку систему соціального захисту, яка відповідатиме сучасним викликам і забезпечуватиме гідний рівень життя для всіх громадян.

3.3 Роль громадських організацій та соціальних ініціатив у підтримці зайнятого населення

Громадські організації та соціальні ініціативи відіграють ключову роль у забезпеченні підтримки зайнятого населення, доповнюючи діяльність державних структур та приватного сектору. Вони виступають посередниками між працівниками та роботодавцями, сприяють підвищенню рівня трудових прав,

забезпечують професійне навчання та здійснюють соціальну підтримку вразливих категорій працівників. Їхня діяльність є важливим інструментом у боротьбі з безробіттям, забезпеченні гідних умов праці та розвитку соціальної справедливості.

Основною функцією громадських організацій є розширення можливостей зайнятого населення через освітні та професійні програми. Завдяки різноманітним тренінгам та курсам підвищення кваліфікації працівники отримують необхідні навички для адаптації до змін на ринку праці. Особливо це актуально для людей, які опинилися перед викликом втрати роботи через автоматизацію, реструктуризацію підприємств або економічні кризи [25,с.104].

Громадські організації активно впроваджують соціальні ініціативи, спрямовані на захист трудових прав працівників та забезпечення соціальної справедливості. Через юридичне консультування, правову підтримку та адвокаційні кампанії вони допомагають працівникам відстоювати свої права, боротися з дискримінацією у сфері зайнятості, а також розвивати механізми соціальної відповідальності роботодавців.

Одним із важливих напрямів діяльності громадських організацій є підтримка соціально вразливих груп населення, таких як люди з інвалідністю, особи передпенсійного віку, жінки, які повертаються на ринок праці після декрету, та молодь, яка тільки розпочинає свою професійну кар'єру. Створення спеціалізованих програм працевлаштування та професійної адаптації для цих категорій сприяє їхньому активному включенню в економічні процеси.

Важливим аспектом роботи громадських організацій є співпраця з державними органами та бізнесом. Завдяки партнерству вони можуть впливати на формування політики зайнятості, розробляти нормативно-правові акти щодо забезпечення соціальних стандартів та сприяти впровадженню ефективних механізмів соціального захисту працівників [Закон України «Про соціальний діалог в Україні»].

Особливу роль громадські ініціативи відіграють у формуванні професійної мобільності населення. Вони допомагають працівникам пристосовуватися до змін

на ринку праці, сприяють їхньому перекваліфікації та розширюють доступ до можливостей працевлаштування в нових секторах економіки. Це особливо важливо в умовах цифрової трансформації, коли традиційні професії поступово втрачають свою актуальність [12,с.141].

Фінансування соціальних ініціатив здійснюється за рахунок різних джерел, включаючи державні гранти, внески приватних донорів, підтримку міжнародних організацій та самостійні збори коштів через благодійні кампанії. Така диверсифікація фінансування дозволяє розширювати масштаби діяльності громадських організацій та забезпечувати стійкість їхніх проектів.

Громадські організації також виступають ініціаторами розвитку соціального підприємництва, яке дозволяє поєднувати комерційну діяльність із вирішенням соціальних проблем. Завдяки цьому моделі самозайнятості та підприємництва отримують додатковий стимул для розвитку, а працівники можуть знаходити нові шляхи кар'єрного зростання.

Однією з ключових функцій громадських ініціатив є популяризація практик відповідального ставлення до зайнятості, що включає боротьбу з експлуатацією праці, пропаганду гідних умов праці та розвиток корпоративної соціальної відповідальності. Завдяки цьому працівники отримують можливість працювати у середовищі, яке гарантує дотримання їхніх соціальних прав.

В умовах глобальних економічних змін громадські організації відіграють важливу роль у розробці механізмів адаптації зайнятого населення до нових викликів. Вони формують рекомендації щодо розвитку політики зайнятості, пропонують інноваційні моделі трудових відносин та розробляють програми підтримки працівників у нестабільних економічних умовах.

Інформаційна діяльність громадських організацій є важливим чинником у формуванні свідомості працівників щодо їхніх прав та можливостей. Проведення соціальних кампаній, семінарів, освітніх програм та публікація досліджень дозволяє підвищити рівень знань населення про механізми соціального захисту та створює умови для їх ефективного використання.

Одним із перспективних напрямів розвитку громадських ініціатив є інтеграція цифрових технологій у соціальну сферу. Завдяки впровадженню онлайнплатформ, мобільних додатків для пошуку роботи та електронних сервісів консультування можна значно підвищити доступність соціальних програм та розширити можливості для працевлаштування [21,с.97].

Громадські організації активно співпрацюють з міжнародними структурами для забезпечення реалізації глобальних програм підтримки зайнятості. Через партнерство з ООН, Європейським Союзом та Світовим банком вони отримують доступ до фінансування, консультацій та передових практик, що сприяє вдосконаленню їхньої діяльності.

Значну роль громадські організації відіграють у підтримці молоді та забезпеченні її трудової інтеграції. Програми стажування, менторства та професійної підготовки дозволяють молодим працівникам отримати перший досвід роботи та розширити свої кар'єрні перспективи.

Незважаючи на широкий спектр можливостей, громадські організації стикаються з численними викликами, включаючи нестабільне фінансування, брак кадрових ресурсів та адміністративні бар'єри. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, який включає державну підтримку, міжнародне співробітництво та посилення взаємодії з бізнес-сектором.

Ефективна діяльність громадських організацій у сфері соціального захисту зайнятого населення можлива лише за умови активної участі самих працівників у реалізації програм. Важливо, щоб працівники були залучені до формування рішень та мали можливість впливати на політику зайнятості через громадські об'єднання та профспілки.

Для узагальнення ключових бар'єрів та шляхів їх подолання в діяльності громадських організацій доцільно навести аналітичну таблицю, що охоплює основні проблеми, їх причини та потенційні рішення.

Таблиця 3.3.1 – Основні проблеми та напрями посилення впливу громадських організацій у сфері соціального захисту

Проблема	Причина	Пропозиція	Очікуваний ефект
Обмежене фінансування	Нерегулярність грантової підтримки, відсутність довгострокових програм	Запровадження стабільного механізму державно-громадського співфінансування	Збільшення масштабів діяльності, сталість проєктів
Низький рівень цифрової інтеграції	Недостатнє технічне оснащення, слабка цифрова грамотність персоналу	Розвиток цифрових платформ, мобільних застосунків, навчання ІТ-інструментам	Підвищення доступності послуг, охоплення ширших аудиторій
Нерівномірна присутність у регіонах	Концентрація діяльності у великих містах	Створення регіональних представництв, підтримка локальних ініціатив	Зменшення регіонального дисбалансу в доступі до підтримки
Обмежений вплив на формування державної політики	Відсутність формалізованих каналів участі у консультаціях	Інституалізація участі ГО у розробці політики, створення платформ співпраці	Зростання впливу громадянського суспільства на соціальну політику
Низький рівень поінформованості	Недостатнє інформування,	Посилення інформаційних кампаній, робота зі	Підвищення довіри населення, розширення
населення про діяльність ГО	слабка медійна активність	ЗМІ, просування в соціальних мережах	охоплення цільових груп

Джерело: складено автором на основі аналізу підрозділу 3.3

Отже, для підвищення результативності громадських ініціатив у сфері підтримки зайнятого населення необхідно усунути як організаційні, так і системні бар'єри їхньої діяльності. Інституційна сталість, цифрова інтеграція та стратегічна співпраця з державою є критично важливими умовами для підвищення ефективності їх внеску в соціальну політику.

Загалом громадські організації та соціальні ініціативи є потужним механізмом підтримки зайнятого населення, сприяючи його професійному розвитку, правовому захисту, підвищенню якості трудових відносин та розвитку соціальної відповідальності. Їхнє значення у формуванні сучасної політики зайнятості продовжує зростати, а їхня діяльність є важливою складовою сталого економічного розвитку.

ВИСНОВКИ

Система соціального захисту зайнятого населення є важливим елементом державної політики, спрямованим на забезпечення соціальної безпеки та підтримку економічної стабільності. У процесі дослідження було здійснено комплексний аналіз ключових аспектів соціального захисту, визначено його роль у формуванні трудових відносин, виявлено основні проблеми та розроблено рекомендації щодо його вдосконалення.

Теоретичне обґрунтування соціального захисту свідчить про те, що він є багатокомпонентною системою, яка включає фінансові, юридичні та організаційні механізми, спрямовані на мінімізацію ризиків соціальної нестабільності серед зайнятого населення. Встановлено, що основними принципами соціального захисту є адресність, доступність, ефективність та справедливість, які мають бути враховані під час розробки нових соціальних програм. Водночас проаналізовані підходи до трактування соціального захисту показали відсутність єдиної методології, що свідчить про складність та багатовимірність даної категорії. У результаті сформульовано авторське визначення соціального захисту зайнятого населення з урахуванням сучасних трансформацій.

Аналіз механізмів соціального захисту в контексті зайнятості показав, що соціальні гарантії можуть бути реалізовані через пенсійне страхування, допомогу з безробіття, соціальні виплати та програми професійної адаптації. Дослідження підтвердило, що система соціального захисту не тільки забезпечує підтримку вразливих категорій працівників, але й сприяє підвищенню продуктивності та стабільності ринку праці. Зокрема, визначено, що особливої уваги потребують нестандартні форми зайнятості (фриланс, самозайнятість, гіг-економіка), які часто залишаються поза межами формальної системи соціального страхування. Підкреслено важливість цифровізації процесів адміністрування соціальних програм для підвищення їх ефективності та прозорості.

Законодавча база соціального захисту займає центральне місце у формуванні соціальної політики та визначенні правових норм, що регулюють трудові відносини. Встановлено, що законодавчі механізми, хоч і формально охоплюють

ключові аспекти соціального захисту, мають низку недоліків, пов'язаних із недостатньою правовою захищеністю працівників, складністю процедур отримання соціальних виплат та нерівномірним розподілом ресурсів між регіонами. Аналіз міжнародного досвіду продемонстрував, що моделі Швеції, Німеччини, США та Японії мають дієві елементи, які можуть бути адаптовані в українських реаліях, зокрема в частині діджиталізації, адресності та партнерства з громадським сектором.

Оцінка ефективності існуючих програм соціального захисту виявила значні розбіжності між задекларованими соціальними стандартами та їхньою практичною реалізацією. Дослідження показало, що доступ до соціальних програм часто ускладнюється через бюрократичні перепони, низьку обізнаність населення та неефективний механізм розподілу соціальних ресурсів. Статистичний аналіз зайнятості та рівня соціального захисту засвідчив, що рівень безробіття та соціальної незахищеності залишається високим, особливо серед молоді та осіб передпенсійного віку. Встановлено, що рівень фінансування соціальних програм недостатній для забезпечення належного рівня підтримки громадян, що вимагає перегляду механізмів державної політики у цій сфері.

Дослідження рівня задоволеності населення соціальними програмами показало, що значна частина населення не задоволена існуючими механізмами соціального захисту. Основні претензії стосуються низького рівня заробітних плат, доступності медичних та пенсійних програм, а також недостатньої підтримки соціально вразливих категорій громадян. Виявлені проблеми у системі соціального захисту свідчать про необхідність проведення комплексних реформ. Серед основних викликів варто зазначити недостатню фінансову стійкість соціальних програм, бюрократичні бар'єри, нерівномірність розподілу ресурсів та недостатню адресність допомоги.

Вдосконалення політики соціального захисту потребує запровадження нових механізмів оцінки потреб населення, розширення доступу до соціальних програм через цифрові технології, оптимізації процедур отримання допомоги та підвищення

прозорості розподілу соціальних ресурсів. Роль громадських організацій та соціальних ініціатив у підтримці зайнятого населення є надзвичайно важливою, оскільки вони забезпечують правову допомогу, професійне навчання, підтримку соціально вразливих груп та адвокацію трудових прав. Проведений аналіз показав, що громадський сектор дедалі більше стає не лише партнером держави, а й активним суб'єктом соціального захисту.

Загалом система соціального захисту зайнятого населення потребує комплексного оновлення з урахуванням сучасних соціально-економічних умов та технологічних змін. Політика держави у цій сфері має бути спрямована на забезпечення фінансової стійкості соціальних програм, підвищення їхньої ефективності та доступності, а також розширення партнерських ініціатив із громадськими організаціями та бізнес-сектором. Реалізація запропонованих рекомендацій може значно покращити якість соціального захисту, сприяти формуванню соціальної справедливості та створити ефективну систему підтримки громадян у контексті змін на ринку праці та загальної економічної ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк В. П. Світові тенденції у розвитку соціально-трудових відносин як виклики для України. Соціально-трудова сфера: сучасний стан, проблеми та стратегічні напрями розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернетконф., 14–16 листоп. 2017 р. Київ: КНЕУ, 2017. С. 160–162. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/22994> (дата звернення: 05.06.2025).
2. Буняк Н. М. Соціальна безпека людини: сутність та шляхи забезпечення. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 37. С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-68> (дата звернення: 05.06.2025).
3. Василенко Л., Лавренюк В., Мокрій Ю. Біла книга: Аналіз системи державної підтримки ветеранів та їх сімей в Україні. ГО «Юридична сотня», 2018. 105 с. URL: <https://legal100.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Bila-Knyga-Legal100.pdf> (дата звернення: 05.06.2025).
4. Верховод І. Напрями аналізу соціальної сфери України в сучасних умовах. Економічний простір. 2024. № 191. С. 205–210. DOI: <https://doi.org/10.32782/22246282/191-33> (дата звернення: 05.06.2025).
5. Гнатковський Д. А. Принципи формування державної ветеранської політики в Україні. Юридична наука в сучасному суспільстві. 2022. № 24–25. С. 55. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/6/51/1191?inline=1> (дата звернення: 05.06.2025).
6. Гургула О. М. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення та можливості його використання в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 6, ч. 4. С. 121–124. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/219.pdf (дата звернення: 05.06.2025).
7. Длугош О. Досвід реформування закордонних служб зайнятості з метою підвищення задоволення клієнтів і забезпечення якості надання послуг. Україна: аспекти праці. 2019. № 1. С. 38–42. URL:

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/20069/09-Dlugosh.pdf> (дата звернення: 05.06.2025).

8. Міжнародна організація праці. Доповідь про соціальний захист у світі у 2020–2022 роках: Регіональна супровідна доповідь для Центральної та Східної Європи та Центральної Азії. Женева: МОП, 2021. URL: <https://www.ilo.org/publications/flagship-reports/world-social-protection-report-2020-22-social-protection-crossroads-pursuit> (дата звернення: 05.06.2025).
ilo.org+1ilo.org+1

9. Дубич К. В. Особливості державного управління системою соціального захисту України в радянський період розвитку. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2015. № 2. С. 106–111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_2_17 (дата звернення: 05.06.2025).

10. Жадан О. Моделі державного регулювання соціально-трудових відносин: загальна характеристика та порівняльний аналіз. URL: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol1/64-70.pdf> (дата звернення: 05.06.2025).

11. Замула С. Пріоритетні напрями вдосконалення ветеранської політики в Україні. Магістерська робота. Український католицький університет, 2024. 94 с. URL: <https://er.ucu.edu.ua/items/b0ab5ba2-e396-40bc-bd57-30715ffe62ba> (дата звернення: 05.06.2025).

12. Зміцнення соціальної безпеки людини в період війни та повоєнної відбудови України: монографія / за ред. Варналія З. С. Київ: Знання України, 2024. 272 с. URL: <https://www.znannia.info/novyny/212-prezentatsiia-knyhy-zmitsnennya-sotsialnoyibezpeky-lyudyny.html> (дата звернення: 05.06.2025).

13. Карпеко Н. М. Удосконалення механізмів реалізації соціальної політики держави. Публічне управління: освіта, наука, практика: матеріали міжнар. наук.практ. інтернет-конф., 16 березня 2023 р. Харків: НУЦЗУ, 2023. С. 182–184. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17788/1/Karpeko.pdf> (дата звернення: 05.06.2025).

14. Кирильчук О., Мельник Т. Економіка України у період воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/25240072/2024-59-120> (дата звернення: 05.06.2025).
15. Кір'ян Т. М. Гідна заробітна плата у становленні соціальної держави. Вісник соціально-економічних досліджень. 2014. Вип. 1. С. 23–31. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/bitstream/123456789/1784/1/Гідна%20заробітна%20плата%20у%20становленні%20соціальної%20держави.pdf> (дата звернення: 05.06.2025).
16. Копетюк М. Нормативно-правові аспекти визначення понять «соціальний захист» і «соціальна безпека». Історико-правовий часопис. 2019. № 1(13). С. 66–70. URL: <https://bit.ly/3yTNgKg> (дата звернення: 05.06.2025).
17. Кремень О. І. Зайнятість населення: основні підходи до трактування сутності та сегментації. Економічний простір. 2015. № 35. С. 129–151. URL: <https://bit.ly/4aSrUWN> (дата звернення: 05.06.2025).
18. Кремень О. І. Сутність і значення соціально-економічної категорії “зайнятість населення”. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 1. С. 85–89. URL: <https://bit.ly/4aOT6DL> (дата звернення: 05.06.2025).
19. Кучеренко С., Хоменко Н. Організаційні особливості соціальнопсихологічної адаптації військовослужбовців до мирного життя. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2017. Вип. 21. С. 66–74. URL: <https://bit.ly/4aVhdS3> (дата звернення: 05.06.2025).
20. Левін Р. Л., Яценко Г. Ю. Сприйняття життєвих цінностей українцями та іншими європейцями. Економіка України. 2022. № 10. С. 51–60. URL: <https://bit.ly/3Vt3Sgl> (дата звернення: 05.06.2025).
21. Линдюк С. Теоретичні інтерпретації концепту «соціальна безпека». Науковий вісник: Державне управління. 2022. № 1(11). С. 92–113. DOI: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1\(11\)-92-113](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-92-113) (дата звернення: 05.06.2025).
22. Ломоносова Н., Хелашвілі А., Назаренко Ю. Соціальні послуги для ветеранів у громадах: виклики та перспективи. Cedoss, 2024. 130 с. URL: <https://bit.ly/3Xe82ok> (дата звернення: 05.06.2025).

23. Малиновська О. Українські біженці війни в Європі: між інтеграцією та поверненням. НІСД, 2024. URL: <https://bit.ly/3VoD9Ee> (дата звернення: 05.06.2025).
24. Малюга Л. Ю. Європейські стандарти в соціальній сфері: досвід для України. Наукові праці. Соціологія. 2013. Т. 211, Вип. 199. С. 123–126. URL: <https://bit.ly/3RmjAJb> (дата звернення: 05.06.2025).
25. Мельниченко О. Б. Розвиток соціально-трудоких відносин як передумова зростання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Вип. 7, ч. 2. С. 102–105. URL: <https://bit.ly/4c7eNxi> (дата звернення: 05.06.2025).
26. Михайлишина Д., Томіліна М., Мироненко О., Левченко Є. Українські біженці. ЦЕС, 2024. Аналітична записка. URL: <https://bit.ly/3VdSWOT> (дата звернення: 05.06.2025).
27. Мозальов В. Є., Салій І. Ю. Соціальне забезпечення військовослужбовців. Вісник НУОУ. 2022. № 5(69). С. 110–115. URL: <https://bit.ly/4aR03Z6> (дата звернення: 05.06.2025).
28. Огінська А. Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації. Економіка та держава. 2018. № 4. С. 131–136. URL: <https://bit.ly/4aX8nXs> (дата звернення: 05.06.2025).
29. Павлова Л. О. Політико-економічний аналіз системи соціального захисту в Україні: дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2015. 155 с. URL: <https://bit.ly/3yXnCTW> (дата звернення: 05.06.2025).
30. Побережний О. В. Основні моделі соціальної політики держави. Сучасний науковий журнал. 2023. № 2. С. 95–100. URL: <https://bit.ly/4aRBV7r> (дата звернення: 05.06.2025).
31. Саричев В., Гапєєва О., Бикова А. Аналіз ефективності економічної політики України щодо забезпечення економічної безпеки. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 14(28). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)780-795](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)780-795) (дата звернення: 05.06.2025).

32. Свидрук І. І., Сидорчук О. Г. Оцінювання рівня соціальної безпеки та її відновлення в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. 2024. URL: <https://bit.ly/3RzO7bw> (дата звернення: 05.06.2025).
33. Семигіна Т. В., Столярик О. Ю. «Забудуть вас, як афганців»: оцінка системи соціальної підтримки ветеранів російсько-української війни. Соціальна робота та освіта. 2023. Т. 10, № 4. С. 503–518. URL: <https://bit.ly/3z2S5xM> (дата звернення: 05.06.2025).
34. Спицька К. Правові засади соціального захисту учасників бойових дій в Україні. Юридичний вісник України. 2022. Вип. 2. С. 171–181. DOI: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i2.2336> (дата звернення: 05.06.2025).
35. Тарасова К. І. Статистичне дослідження проблем безробіття в Україні в регіональному розрізі. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 14. С. 745–752. URL: <https://bit.ly/3Vq4nSh> (дата звернення: 05.06.2025).
36. Тілкіна Н. В. Проблеми українських біженців за кордоном внаслідок повномасштабного вторгнення РФ. Економіка і держава. 2022. № 9. URL: <https://bit.ly/3Xn6mJU> (дата звернення: 05.06.2025).
37. Фоміна О. О. Механізм регулювання соціально-трудова відносин на засадах відповідальності. Вісник ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. 2013. № 3(59). С. 46–56. URL: <https://bit.ly/3RvzYw> (дата звернення: 05.06.2025).
38. Чалюк Ю. WARSTATE і WELFARE STATE: конфлікт чи синергія. Сталий розвиток економіки. 2024. № 1(48). С. 309–320. URL: <https://bit.ly/4b7Tq6F> (дата звернення: 05.06.2025).
39. Чеберяко О. В., Лещенко І. О. Особливості фінансування соціального захисту в умовах воєнного стану. Світ фінансів. 2024. Вип. 1(78). С. 98–110. URL: <https://bit.ly/3RwMoe4> (дата звернення: 05.06.2025).
40. Чеберяко О. В. Моделі соціального захисту людини у світі. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: матер. VIII Міжн. наук.-практ. конф. Полтава: НУПІ, 2024. С. 175–181. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-810249> (дата звернення: 05.06.2025).

41. Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022 on temporary protection for displaced persons from Ukraine. URL:
https://eurlex.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj (дата звернення: 05.06.2025).
42. Закон України «Про зайнятість населення»: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24. Ст. 243.
43. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування»: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 46–47. Ст. 403.
44. Закон України «Про соціальні послуги»: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2019. № 33. Ст. 239.
45. Закон України «Про охорону праці»: Закон України від 14.10.1992 № 2694XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. Ст. 668.
46. Закон України «Про соціальний діалог в Україні»: Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 29. Ст. 272.

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

Організація соціального захисту зайнятого населення

Автор

Науковий керівник / Експерт

КондратенкоБондаренко

підрозділ

кафедра соціоекономіки та управління персоналом

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності вказує, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Сайт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

12248

Кількість слів

КЦ

101489

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		1

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копію тексту

порядковий номер	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	кількість ідентичних слів (фрагментів)
1	Державні соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення 5/29/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра соціоекономіки та управління персоналом)	12 0.10 %
2	Характеристика системи соціального захисту в Україні 5/22/2023 Donbas State Pedagogical University (Педагогічний факультет)	11 0.09 %